

VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

Katedra literární tvorby

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

In principio erat verbum

aneb Kabala jako kompoziční prvek *Foucaultova kyvadla*

Umberta Eca

Bezvětrí

VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

Katedra literární tvorby

Vizuální a literární umění

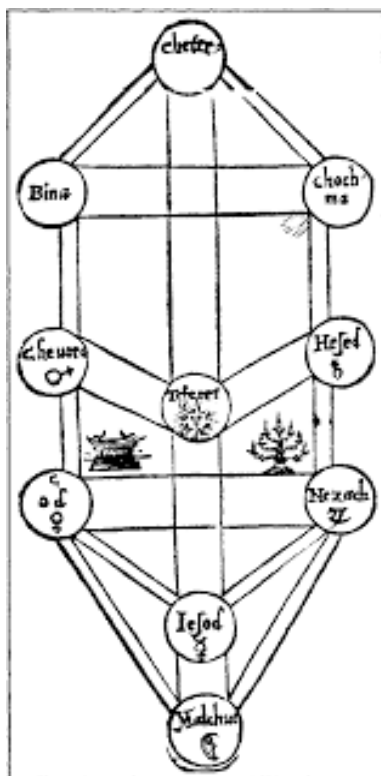
Literární tvorba

Bakalářská práce

Teoretická část: In principio erat verbum aneb Kabala jako kompoziční

prvek *Foucaultova kyvadla* Umberta Eca

Praktická část: Bezvětrí

Autor: Lukáš Samek

Vedoucí práce: PhDr. Michaela Bečková, PhD.

2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité prameny a literaturu, ze kterých jsem čerpal. Souhlasím s tím, aby byla práce zpřístupněna veřejnosti pro účely studia a výzkumu.

V Praze dne Podpis autora:

Poděkování

Na tomto místě bych moc rád poděkoval paní doktorce PhDr. Michaele Bečkové, PhD. Předně za to, že se se mnou pustila do něčeho takového, čím tato práce je.

Zároveň bych chtěl poděkovat i za to, že díky ní jsem si našel cestu k literatuře tak, jak se na vysoké škole sluší a patří.

Stejně velký dík patří i paní doktorce PhDr. Michaele Vaculíkové, PhD. za ochotu mi pomoci poprat se s Baudrillardem, skloubit ho s literaturou a za veškeré ostatní myšlenky, které mi předala.

A Karle, Jirko... vám to jednou vysvětlím, až se potkáme, někdy, někde. V Sodomě nebo podmořských pralesech, na tom nesejde.

Abstrakt

Teoretická práce se zaměřuje na vztah vnější a vnitřní kompozice předem vybraného díla – *Foucaultova kyvadla* Umberta Eca. Práce předkládá specifický pohled na interpretaci díla skrze jeho kompozici v rámci postmoderní estetiky hry, nejen se samotným textem, ale i čtenářem. Na knihu nahlížíme jako svět a následně jej tak i text zkoumám. Rozdělen na tři menší světy, které spolu vzájemně koexistují a tvoří výsledný román.

Praktickou část tvoří povídka *Bezvětrí* zaměřující na příběh Lukáše, který se po neplánovaném homosexuálním zážitku ztrácí ve světě, který již není jeho. Propadá se do propasti nepochopení a komunikační němoty, do pekelné situace bez jediného zřejmého důvodu. Do nového světa ho zasvěcuje pár – Karel-Hlava a Jirka-Lev, stíny minulosti v novém. Otázkou je, jestli si Lukáš chce nechat pomoci a zda je tak naivní, jak se tváří.

Klíčová slova

Teoretická část: Umberto Eco, postmoderna, kompozice, fikční svět, kabala, mystika, konspirace

Praktická část: homosexualita, nepochopení, odmítání, sebepoškozování, láska, přátelství, iniciace, znovuzrození, kruhy

Abstract

The bachelor thesis revolves around the theme of *vnitřní* and *vnější kompozice*, terms used by a Czech literary scientist Daniela Hodrová describing two aspects of a book's composition. The object of our analysis is *Foucault's pendulum* by Umberto Eco. With its specific composition we want to see how a name of a chapter might affect the text under the rules of postmodernism.

The artistic part is a short story in which the protagonist suddenly loses the ability to understand the world around him, literally. After an unexpected gay experience, Lukáš, is lost in a hellish landscape from which he is being saved by two men – Karel and Jiří, both shadows of past in a new cloak. The question standing is, does Lukáš want to be helped and is he as innocent as he seems to be?

Key words

Thesis: Umberto Eco, postmodernism, composition, fictional world, kabbalah, mysticism

Story: homosexuality, misunderstanding, rejection, self-harm, love, friendship, initiation, rebirth, circles

Obsah

TEORETICKÁ ČÁST: IN PRINCIPIO ERAT VERBUM ANEB KABALA JAKO KOMPOZIČNÍ PRVEK <i>FOUCAULTOVA</i>	
<i>KYVADLA UMBERTA ECA</i>	
ÚVOD – KYVADLO STOJÍ	2
1. UVEDENÍ V POHYB – FIKČNÍ SVĚTY	3
1.1 Eco JAKO TVŮRCE	4
1.2 Eco POSTMODERNISTA	5
2. ROVNOMĚRNÉ POHYBY – CASAUBON, PLÁN, KABALA	8
2.1 CASAUBON – NARACE	10
2.1.1 <i>Písmeno, slovo, znaménko</i>	12
2.2. PLÁN – SIMULAKRUM	14
2.3 KABALA	16
2.3.1 <i>Keter</i>	17
2.3.2 <i>Chochma</i>	18
2.3.3 <i>Jesod</i>	18
2.3.4 <i>Malchut</i>	19
ZÁVĚR – KYVADLO STOJÍ	21
SEZNAM LITERATURY	22
PŘÍLOHY	23
PRAKTICKÁ ČÁST: <i>BEZVĚTRÍ</i>	
<i>PROPAST A KYVADLO</i>	1
<i>RENDEZVOUS</i>	4
<i>O NÁS BEZ NÁS</i>	6
<i>PADEJ</i>	8
<i>AU?</i>	10
<i>DICK</i>	12
<i>LITURGIE ZA ZTRACENÉ</i>	14
<i>JÁ</i>	16
<i>LEVANDULE</i>	17
<i>AGÓGHNIE</i>	18
<i>SRAZY SODOMITŮ SE STÁVAJÍ SLOŽITĚJŠÍMI</i>	19
<i>C</i>	21

Teoretická část: In principio erat verbum aneb Kabala jako kompoziční prvek
Foucaultova kyvadla Umberta Eca

Úvod – Kyvadlo stojí

O díle Umberta Eca bylo v českém literárně vědném prostředí již napsáno několik kvalifikačních prací, povětšinou však poměrně teoretického rázu (namátkou např. *Pastiš jako metoda postmoderní literatury*), nikoliv však interpretace samotného díla.

Právě proto jsme si my pro téma této práce zvolili analýzu vztahu vnitřní a vnější kompozice literárního díla na příkladu *Foucaultova kyvadla*. Přesněji, naší snahou je rozkrýt, jaký vliv má vnější kompozice (v našem případě židovská tradice zprostředkovaná Kabalou) na text, který se na první pohled může tvářit jako thrillerové vyprávění.

Přestože Eco začal svoji kariéru spisovatele až ve svých skoro padesáti letech, stal se neodmyslitelným jménem postmoderní literatury a mladý člověk, pokud ne náhodou dříve, se pravděpodobně setkává s autorem na střední škole v rámci výuky českého jazyka a literatury, a tudíž i v výukových materiálech. Takovými mohou být např. *Čtenářský deník k literatuře v kostce*, jehož název vypovídá o všem a najdeme v něm pouze zmínku o *Jménu růže*, velmi zjednodušenou stat' o postmodernismu a stat' se snahou žánrového určení jmenované knihy.

Nikterak se nesnažíme ponížít práce snažící se šířit povědomí o literatuře, ba naopak. Přidáváme se k ní a snažíme se rozšířit poznání i mimo *Jméno růže*. V určitém ohledu navážeme na Danielu Hodrovou a rozvedeme její doslov pomocí teorie fikčních světů Lubomíra Doležela, čímž podle našich předpokladů dokážeme odhalit další způsob interpretace, krom těch, které nabízí Hodrová jako např. nahlížení na dílo jako iniciační román.

Jak se totiž záhy dozvíme, kniha je malý svět, který můžeme prozkoumat mnoha způsoby. Cílem naší práce je ukázat jednu z možných cest.

1. Uvedení v pohyb – fikční světy

„Proč psát romány? Radši přepsat Historii. Tu Historii, která by se pak stala.“¹

Tam, kde by jiné práce začaly incipitem, my využíváme citace z druhé poloviny románu *Foucaultovo kyvadlo*, jelikož nám, na rozdíl od incipitu díla, pomůže vyřešit problém, s kterým se budeme potýkat, tedy interpretací již zmíněného *Foucaultova kyvadla*.

S interpretací nám pomůže, mimo jiné, teorie fikčních světů, jak ji ve své knize *Heterocosmica* popisuje Lubomír Doležel. Ale předtím, než se vydáme do světa *Foucaultova kyvadla*, si vypomůžeme jinou knihou, tedy jen její kratičkou částí. Eco je člověk se smyslem pro humor, proto si dovolíme použít stejný nástroj, který používá on v *Šesti procházkách literárními lesy*. Anekdotu.

Na festivalu Svět knihy na podzim roku 2021 padl dotaz jedné z účastnic festivalu prohlížející si stánek VŠKK. Směřovala ho na nejmenovaného studenta:

„Nemám ráda fikci, co si mám přečíst?“

Student se samozřejmě zhrozil nad myšlenkou, že je to jakási zkouška jeho znalostí, ale protože již jako poučenější čtenář znal rozdíl mezi fikcí a realitou v literatuře, přemýšlel nad relevantním doporučením. Literaturu faktu paní číst nechtěla, pátrá se dál. Jelikož musí být vstřícný a slušný, nedovolí si odpovědět: „Nekonečné pátrání pramení z neschopnosti rozlišit fikci a realitu.“² A proto v panice odpověděl, že si má paní přečíst *Jméno růže*, protože ho v tu chvíli nenapadla kniha „realističtější“³ a zároveň čtivá. Následně student sám zpytoval svědomí, že paní tak jako tak odsoudil k fikci. Lépe řečeno, odsoudil ji ke čtení příběhu odehrávajícího se ve fikčním světě. Což by ji ostatně odsoudil i jakoukoliv jinou knihou, jelikož „samotnou podstatou fikce je to, že pouze myšlenky a city jsou skutečné (v autorovi a čtenáři)“⁴

Co je tedy fikční svět a jak se liší od našeho světa? Tuto obsáhlou odpověď se pokusíme zjednodušit, avšak nebagatelizovat.

Základním rozdílem bude předpoklad, že literatura není odkázána pouze na svět skutečný, jelikož „možné je obsáhlejší než skutečné“⁵ K tomuto tvrzení se přidává Leibniz a fikční světy omezuje: „Možné věci neimplikují kontradikci.“⁶ Pokud svět, který tvoříme, nedává smysl a stěží drží pohromadě, poté musíme konstatovat, že takový svět je prázdný,

¹ Eco 1991, s. 577.

² Eco 2013, s. 62.

³ Jsme si plně vědomi toho, jak nemotorné a špatné toto přirovnání je, ale v disputaci s laikem je bohužel občas třeba literární historii ohnout pro lepší dorozumění.

⁴ Doležel 2003, s. 18.

⁵ Doležel 2003, s. 32.

⁶ Doležel 2003, s. 33.

postrádá jakoukoliv referenci k našemu světu.⁷ Příznačně se tedy nabízí otázka mimeze a jejího fungování. Proces mimeze se pokusíme, pro naše potřeby, vysvětlit co nejjasněji a nejstručněji. Mimeze funguje tak, že „fikční entity jsou odvozuje od skutečnosti“.⁸ Svět *Foucaultova kyvadla* je zasazen do fikčního světa, který geograficky perfektně zrcadlí náš, proto je mimeze nejprůhodnější. Neposuneme se za hranici našeho světa, mimo zeměkouli ani do přehnaně fantaskních krajin za zrcadlem a jim podobným.

1.1 Eco jako tvůrce

„Vypravěč začíná jako demiurg tvořící svět (nutno podotknout absolutní přesnost, musíme se ve svém světě dokonale pohybovat).“⁹

Vypravěč jako jakási mystická, tvořivá figura bude vždy zastoupen textem. Pro fikční text můžeme vytvořit dvě kategorie jejich vzniku – Z-texty a K-texty, texty zobrazující a konstruující.¹⁰ Otázkou by mohlo být, který z nich je onen Ecův text? Musíme soudit, že K-text, jelikož právě to jsou texty fikčních světů.¹¹ Pozastavíme se tedy u samotného spisovatele. Ecův způsob tvoření je pozoruhodný svým smyslem pro absolutní detail. Pro ilustraci jeho práce na *Foucaultově kyvadle* utečeme ke *Jménu růže* a následně se vrátíme zpět.

Patrně nejznámější Ecův román, *Jméno růže*, vznikl z jedné pohnutky: „Chtěl jsem otrávit mnicha.“¹² A dílo následuje vzor detektivek, které si vypomáhají plánky místa zločinu.¹³ Tato aluze na vnější kompozici děl 19. a přelomu 20.¹⁴ století není náhodná, je to jedna z podstat Ecovy tvorby, dokonce jeden ze dvou základních postmodernistických rysů – intertextová ironie a metanarativní metoda.¹⁵ Ostatně metanarativní metoda (reflexe cizích textů v samotném textu) je jedním z očividných prvků *Foucaultova kyvadla*, jak je vidět na diskuzích postav nad jednotlivými texty, které v průběhu díla samy tvoří.

Tento Ecův postup nezmiňujeme jen tak. Ecův fikční svět tvoří až „fotorealistickou“ kopii světa přirovnatelnou snad jen k popisům realistů a naturalistů (Nutno podotknout, že i pro fikční světy realistů a naturalistů platila stejná pravidla a problémy, které tu řešíme). Eco vytváří „malý svět“. K jeho vysvětlení si dopomůžeme pasážemi ze Zuskovy *Mimésis –fikce – distance*

⁷ Doležel 2003, s. 18.

⁸ Doležel 2003, s. 22.

⁹ Eco 2013, s. 18.

¹⁰ Doležel 2003, s. 37.

¹¹ Doležel 2003, s. 37.

¹² Eco 2013, s. 19.

¹³ Eco 2013, s. 18.

¹⁴ Např. *Pes Baskervillský*, stěžejní aluze pro *Jméno růže*, byl zveřejněn 1902.

<https://www.britannica.com/topic/The-Hound-of-the-Baskervilles>.

¹⁵ Eco 2013, s. 28.

k estetice XX. století. Zuska cituje Gadamera, který se k uměleckému dílu vyjadřuje tak, že „reprezentuje novou konfiguraci, nový svět v malém, nový řád – jednotu v napětí.“¹⁶ Na to navazuje myšlenka, že umění již není kosmickým řádem, ale pouze oním malým světem.¹⁷ Sama Zusková práce nás dovedla zpět k Ecovi. Ten tedy svým „malým světem“ má své čtenáře a přesvědčuje je, že fikční svět, o kterém čteme, je náš aktuální svět, ve kterém čteme. Eco je totiž lhář a podvodník v nejlepším slova smyslu, jelikož si uvědomuje, že „při čtení fikce uzavíráme tichou dohodu s autorem, který předstírá, že to, co napsal, je pravdivé a vyzývá nás, abychom předstírali, že to bereme vážně.“¹⁸ Již od počátku nás Eco podvádí a naivnímu čtenáři nezbyvá nic jiného, než se nechat obalamutit. Poučený čtenář se může rozhodnout vzdorovat.

1.2 Eco postmodernista

„Autor nemá své dílo vykládat. Může však vyprávět, proč a jak jej napsal.“¹⁹

Ecův autorský přístup k dílu je velmi vyhraněný, jak lze již vidět v citátu začátku kapitoly. Román je podle Eca „jakýsi mechanismus na vytváření interpretací“²⁰ a zároveň „líným strojem, který vyžaduje od čtenářů, aby za něj část práce vykonali sami“²¹. My se nyní, s pomocí *Encyklopedie postmodernismu* a Ecovy tvorby samy, pokusíme nastínit, jak vypadá obraz spisovatele Umberta Eca – postmodernisty.

Nejobtížnějším problémem zřejmě bude pokusit se sdělit, co postmoderna je. Není to však naším cílem, proto tuto „definici“ provedeme v náznacích a její šíři představíme jejím vývojem.

Problémem je sama otázka, co se dá označit jako postmoderní. Pokud postmodernu nazveme „jako zcela sebereflexivní, antireferenční a nepolitické hnutí v literatuře a různých druzích umění,“²² hrozí nám, že s tím kdokoli, kdo byl takto označen, bude nesouhlasit.²³ Sama tato definice by neplatila ani pro Eca, jelikož reference stojí jako samotný základ jeho umělecké tvorby. Stále však nevíme, co to postmoderna je, nebo lépe, co se jí myslí. *Encyklopedie* nabízí možnost hierarchizace a my ji z části přejmeme.

Dočteme se, že postmodernismus na své praktické úrovni má své pomyslné kořeny v padesátých letech, nabyl hybnosti v letech šedesátých a následně se šířil skrz dekády.²⁴

¹⁶ Zuska 2002, s. 14.

¹⁷ Zuska 2002, s. 15.

¹⁸ Eco 2013, s. 64.

¹⁹ Eco 2014, s. 498.

²⁰ Eco 2014, s. 496.

²¹ Eco 2013, s. 32.

²² Bertens, Natoli 2005, s. 5.

²³ Tamtéž, s. 5.

²⁴ Bertens, Natoli 2005, s. 6.

S ohledem na literaturu a žádné jiné umění se dozvíme, že „odkazuje jak počáteční sebereflexivitu, tak k pozdějšímu návratu k ironickým formám prezentace.“²⁵ K tomu teď přidáme složitější výklad týkající se abstraktnější úrovně, filozofie. Důležitým jevem se zdá být odmítnutí²⁶: „[...] jsou soustředěny okolo odmítnutí realistické epistemologie (tj. *teorie poznání*)²⁷ a osvícenského projektu, jenž je na této epistemologii postaven.“²⁸ Aneb toto vše zahrnuje: „popření karteziánského autonomního subjektu, vědomého si vlastní identity, popření transparentnosti jazyka, přístupnosti reálného [...]“.²⁹ V nejjednodušším smyslu postmoderna odmítá člověka jako střed vesmíru a staví proti němu celky, které ho rozpouštějí. I to může být jedním z důvodů, proč se postmoderní myslitelé otáčejí k francouzskému strukturalismu a zároveň hledají oporu v Derridovi (dekonstrukci), Foucaultovi a Baudrillardovi, mimo jiné. Ve své pozdější fázi přejme postmodernismus Foucaultův zájem o moc a vědění, které podle Foucaulta představují nerozdělitelný uzel.³⁰ Pokud od Foucaulta přiskočíme k Baudrillardovi, povšimneme si dalšího aspektu: „[...] postmodernismus se [...] snaží popsat novou sociokulturní formaci [...]“.³¹ V Baudrillardově případě to znamená upravení smyslu marxistického pojmu odcizení: „[...] tvrdí, že jsme ztratili všechnen smysl pro autentičnost a žijeme v celosvětové simulaci, již bezradně považujeme za skutečnost.“³² K Baudrillardovi se vrátíme později.

Jiný pohled, ne zcela odlišný, nám však dopřeje i Doležel ve své knize *Fikce a historie v období postmoderny*.

Pokud jsme si sami pro definici postmoderny vypomohli odmítnutím, vypůjčíme si ho znovu vzhledem k tvrzení Briana McHalea, který postmodernu nahlíží skrze dominující ontologickou problematiku. Klade si otázky typu: „Co je svět?“, „Který je tento svět?“ a v neposlední řadě „Co se v něm má činit?“³³

Linda Hutcheonová k filozofické diskusi přispěla názorem, že postmoderna je „nahromadění protikladů beze snahy o jejich smíření či sloučení.“³⁴ Což dále rozvádí: „Postmodernismus je protikladný jev, jev který zneužívá, užívá, ustanovuje a potom podrývá ty pojmy, které vyzývá [...]“.³⁵ Myslíme si, že tento přístup bude k dalšímu Ecovu výkladu

²⁵ Tamtéž, s. 6.

²⁶ Tamtéž, s. 6.

²⁷ Kurziva LS.

²⁸ Bertens, Natoli 2005, s. 6.

²⁹ Tamtéž, s. 6.

³⁰ Tamtéž, s. 6.

³¹ Tamtéž, s. 6.

³² Bertens, Natoli 2005, s. 7.

³³ Doležel 2008, s. 13.

³⁴ Doležel 2008, s. 13.

³⁵ Tamtéž, s. 13.

příhodný, jak už jsme totiž zmínili, intertextualita, tedy reference, je jedním ze základních stavebních kamenů jak *Jména růže*, tak *Foucaultova kyvadla*. Pokud tento přístup použijeme na vztah postmoderny k historii, dostaneme následující tvrzení: „Postmoderna neodmítá historii, absorbuje ji jako jeden pól do svého paradigmatu.“³⁶ Následně už záleží jen na spisovateli, jak bude historii užívat, či záměrně zneužívat.

Otázka, která nám tedy zůstala je jednoduchá. Jak sem zapadá Eco?

Eco začal svou akademickou dráhu jako estetik, jelikož se do akademických kruhů začlenil prací *Problém estetiky u svatého Tomáše Akvinského*.³⁷ Avšak již od počátků vybočoval z klasických kruhů svým zájmem o vysokou i nízkou kulturu, což z u uvedeného zdroje nebylo něco, „po čem tradiční italští intelektuálové příliš toužili.“³⁸ Ecova kariéra se již od počátků „vyznačovala schopností asimilovat prakticky všechny druhy kulturních inovací v širokém spektru kultur a epoch.“³⁹ Eco vydal *Jméno růže* roku 1980 a zdálo se, že využívá přesně zmíněného modelu: populární kultury, medievalismu, detektivky, sémiotiky a teorii literatury.⁴⁰

Nyní však musíme začít uvažovat nad Ecem jako spisovatelem. Ostatně nám s tím pomůže sám Eco. Za dva základní postmodernistické rysy Ecovy tvorby by se dala považovat (již zmíněná) intertextová ironie a metanarativní metoda – přímé citace z jiných slavných textů nebo odkazy na ně, které jsou víceméně evidentní a reflex, které text činí o své vlastní povaze, když autor mluví přímo ke čtenáři. Eco takto tvoří „dvojitě zakódování“⁴¹. Oběma metodami Eco vyzývá čtenáře k účasti na interpretaci, jelikož neustále napadá čtenářovu paranoii. Otázkou paranoii a komplikování interpretace pro čtenáře se krátce Eco zabývá v *Zápisích k Jménu růže*, kde kladl otázku, zda může román „nepůsobit útěšně, být dosti problematický, a přesto se líbit?“⁴² Na to si sám též odpovídá, totiž že „znovunalezení zápletky, ale i líbivosti měli přinést američtí teoretici postmodernismu“⁴³ a následně sám uvádí, že: „Postmodernismus je bohužel termín vhodný ke všemu.“⁴⁴ Eco postmodernismu přináší jasné východisko: „Domnívám se však, že postmodernismus není tendence vymezitelná chronologicky, ale určitá duchovní kategorie, či spíše umělecké chtění (*Kunstwollen*), *modus operandi*. Dalo by se říci,

³⁶ Tamtéž, s. 13.

³⁷ Bertens, Natoli 2005, s. 118.

³⁸ Bertens, Natoli 2005, s. 119. O tomto ostatně píše Eco sám v *Zpovědi mladého romanopisce* (s. 11).

³⁹ Tamtéž, s. 119.

⁴⁰ Bertens, Natoli 2005, s. 121

⁴¹ Eco 2013, s. 28.

⁴² Eco 2014, s. 521.

⁴³ Eco 2014, s. 521.

⁴⁴ Eco 2014, s. 521.

že každá doba má svůj postmodernismus [...].⁴⁵ Zdá se, že Eco zakončuje svou kapitolku o postmoderně jasným výrokem. „*Plačky nad Finneganem* jsou už postmoderní nebo aspoň postmoderní diskurz zahajují – abychom je pochopili, nemusíme odmítnout to, co už bylo řečeno, postačí ironické přehodnocení.“⁴⁶ A jak už tušíme, pojem ironie bude stěžejním pro pochopení Ecovy tvorby, což nám *Encyklopedie* sekunduje,⁴⁷ s tím, že *Foucaultovo kyvadlo* satirizuje dekonstrukci svým přístupem k hledání pravdy v situaci nadinterpretace.

My se však ještě na chvíli vrátíme k Lindě Hutcheonové a jejímu „zneužívání“. Jako příklad nám poslouží jak *Jméno růže*, tak *Foucaultovo kyvadlo*. *Jméno růže* dokonale klame dokonce na několika úrovních: přesycením čtenáře (připomeňme si jen tematickou složku sporu o univerzálie a úvodních sto stran fungujících jako uvádějící rituál do opatství)⁴⁸, zároveň pak svádí ke čtení *Jména růže* jako detektivky. *Foucaultovo kyvadlo* využívá historie pro dotváření „malého světa“ nám mnohem bližšího. Přesto je o něco těžší uvažovat o *Jménu růže* jako věrné historické kopii, což již víme, by se ani nemělo. Jedním z důvodů může být rozdíl několika století mezi ději obou knih. *Jméno růže* je nám již tak vzdálené, že si autor může dovolit povolit uzdu fantazii a tím víc mást čtenáře. Též nebude na škodu zmínit, že opatství v italských horách je zřejmě pouze odrazem jakéhosi předobrazu, zatímco prostory *Foucaultova kyvadla* jsou z velké většiny odrazy míst z aktuálního světa, a i kdyby nebyly, působí tak věrohodným dojmem, že to čtenář pouze přejde.

2. Rovnoměrné pohyby – Casaubon, Plán, Kabala

Nyní se budeme věnovat vlastní interpretaci díla. Naším interpretačním klíčem bude fikční svět, pro naše potřeby jsme vytypovali tři, které lze v knize vystopovat.

Každý svět má svou hranici ať viditelnou, či neviditelnou. Nejjasnější a hmatatelnou hranicí knihy jsou její desky. Desky jsou prvním seznámením čtenáře s kompozicí vnější, s graficky oddělitelnými částmi knihy.⁴⁹ Na deskách máme spoustu informací například grafické zpracování⁵⁰, hlavně však název.

Název knihy je sám pro sebe problematickým jevem. Název, anebo titul, zastává funkci „aranžéra“ díla – naznačuje směr jeho vnitřního uspořádání a způsob rozmístění jeho

⁴⁵ Eco 2014, s. 521.

⁴⁶ Eco 2014, s. 523.

⁴⁷ Bertens, Natoli 2005, s. 121.

⁴⁸ Eco 2014, s. 511n.

⁴⁹ Hodrová 2001, s. 175.

⁵⁰ Rádi bychom upozornili na to, že samo grafické zpracování může vstupovat do procesu interpretace. Stalo se tomu tak např. u *Pásma* v českém prostředí. Říhová, Zuzana. „Příběh kmene Pásmové skladby jako archiv české meziválečné avantgardy“. *Česká literatura*, 2020, roč. 68, č. 6., s. 682.

významových složek.⁵¹ Titul může být prvním signálem, jak knihu interpretovat. Středověká tradice byla díla nepojmenovávat, titulem byl incipit. Symbolizující názvy měla hermetická díla, od kterých si to vypůjčila romantická tradice symbolizující názvy v 19. století.⁵² Podle Hodrové se Ecovi podařilo proměnit dosavadní vnímání interpretačních vlastností názvu: „Nejenže uvolnil vztah titul-obsah, ale přímo zatemnil, učinil z titulu rébus.“⁵³ Hodrová tuto změnu vykresluje na *Jméno růže*. Pokud se budeme držet modelu vývoje titulu, podíváme se na *Jméno růže* a záhy zjistíme, že je momentálně nic nevyovídající. Není to ani první název, Eco plánoval *Opatství zločinu*, které vedlo ke gotickému románu a detektivce, stejně tak plánoval *Adso z Melku*, název odkazující na antickou tradici.⁵⁴ *Jméno růže* je tedy rébus, který podává řešení v jedné větě na konci románu. Přesuneme se dál.

„Toto dílo jsme sepsali pouze pro vás, dítko učení a tajného vědění. Bádejte v této knize, ať vás nad ní shromáždí záměr, který jsme v ní rozptýlili a porůznu uložili; co jsme na jednom místě ukryli, na jiném jsme vyjevili, aby se toho mohla vaše moudrost.“⁵⁵

Název následuje motto, námi uvedené již pochází z *Foucaultova kyvadla*. Opět se odvoláme na Hodrovou. Původně měl analogickou funkci jako titul.⁵⁶ Dále se nabízí dvě možnosti nahlížení na motto, které se buď „podílí na interpretaci díla, nebo se pouze podílí na utváření literární a pocitové atmosféry.“⁵⁷ Nemyslíme si, že nutně platí vylučovací dvojice buď-nebo. Myslíme si totiž, že Ecova motto plní obojí funkci. Obě dávají románu své rozměry, svou ambivalenci, své dvě tváře. První motto odkazuje na svou „kospirační rovinu“, zatímco druhé motto nás upozorňuje, jak lehké je se nechat svést na cestu nadinterpretace, ale zároveň i dotváří atmosféru mystéria, proti které varují – „Pověřčivost přináší smůlu.“⁵⁸ Zároveň tvoří další prvek ironie, jelikož kniha, z které toto motto pochází, nese totiž název *5000 let před Kristem a další filozofické fantazie*, kde je, dle našeho názoru, ironie obsažena ve slovech „filozofické fantazie“.

Tímto jsme popsali jsme první hranici našeho světa. Nyní se můžeme pustit do jeho objevování v jeho širších souvislostech. V odstavci výš máme základ, s kterým můžeme operovat a o který se můžeme opírat při vykládání kompozice vnitřní, subtilnější z oněch dvou. Hodrová ji popisuje jako: „vlákna protkávající celý text, propojující prvky a komplexy prvků

⁵¹ Hodrová 2001, s. 241.

⁵² Hodrová 2001, s. 245.

⁵³ Hodrová 2001, s. 245.

⁵⁴ Hodrová 2001, s. 245.

⁵⁵ Eco 2015, str. 8. Motto 1.

⁵⁶ Hodrová 2001, s. 274.

⁵⁷ Hodrová 2001, s. 275.

⁵⁸ Eco 2015, s. 8. Motto 2.

a tvořící v něm spletitou síť, která se šíří všemi směry.“⁵⁹ Problémem je, že *Foucaultovo kyvadlo* podle naší interpretace tvoří tři fikční světy (bez rozdílu na pořadí, tři komplexy vnitřní kompozice.) První svět je ten, který od počátku sledujeme – svět protagonisty Casaubona. Druhým světem je svět Kabaly, který rámcuje knihu a třetím světem, ne tak zjevným je svět Plánu, jako výmyslu, který pohltí životy Casaubona, Belba a Diotelleviho.

2.1 Casaubon – narace

„Spíš než že bych to četl, prožívám to.“⁶⁰

„Právě v tom okamžiku jsem zahlédl kyvadlo [...].“⁶¹ Citát je příkladem narativního začátku, který pod tímto heslem najdeme i v *na okraji chaosu*.⁶² Také proto začínáme zde, a ne světem Kabaly, který se projeví v průběhu knihy. Eco si tímto začátkem staví zajímavý můstek pro svůj další postup. Vyprávěním v minulém čase nás provází autodiegetický vypravěč, který sleduje záludný plán. Narozdíl od lineárního posunu dílem nás hned na začátku části „Chochma“ zavede dva dny do minulosti – „Stalo se to dva dny předtím.“⁶³ a na začátku části „Bina“ nám začne vyprávět o svých zážitcích ze začátku studia v roce 1970 – „Začít studovat na vysoké škole dva roky po osmašedesátém roce je jako být v třiadevadesátém přijat na vojenskou akademie [*sic!*] Saint-Cyr.“⁶⁴

Tento malý trik by např. Gérard Genett ohodnotil následovně: „Retrospektiva nahrazuje něco, na co autor zapomněl [...].“⁶⁵ My budeme zastávat názor, že přesně tento trik jen dokazuje Ecův spisovatelský um, jelikož nás oním trikem pouze zavádí hlouběji do svého pečlivě zkonstruovaného bludiště. Vypravěč nás zavede do minulosti a z určitého bodu, tím bodem je začátek Biny, se postupně vrací do stejného momentu, ve kterém začal, což je začátek části Hod. Jak by se na první pohled mohlo zdát, onen trik je pouze způsob, jak v díle vystavět kruhovou kompozici. Tedy takovou, v níž je „děj tragicky zakončen situací analogickou situací počáteční.“⁶⁶ My si však myslíme, že pro daný příběh je způsob narace odpovídající, jelikož čistě lineární kompozice by ubírala na efektu.

Casaubonův příběh začíná v muzeu, v místě extrémně zatíženém kulturním významem, což samo o sobě nic nevyovídá. Zajímavé to je ve chvíli, kdy známe plný obsah knihy.

⁵⁹ Hodrová 2001, s. 175.

⁶⁰ Eco 2015, s. 640.

⁶¹ Eco 2015, str. 11.

⁶² Hodrová 2001, s. 319.

⁶³ Eco 2015, s. 31.

⁶⁴ Eco 2015 s. 61.

⁶⁵ Eco 1994, s. 28.

⁶⁶ Hodrová 2001, str. 452.

Z muzea, místa poznání, se postupně stává jen skladiště lidských dějin – což není neznámá proměna prostoru (srov. Součková, *Mluvící pásmo*). Kvůli Plánu se rozpadá důvěra v poznání a tím se i rozpadá, zároveň však přeměňuje, význam prostoru v té podobě, se kterou se seznámíme během prvních stran čtení. I toto může být jedním z důvodů, že muzeum, do kterého se koncem knihy vracíme, už není místem poznání, ale místem děje okultního rituálu. Takovým místem, které se promění na stejné bázi, je např. nakladatelství Garamond – Hodrová sama ho nazývá: „Nakladatelství dvou tváří.“⁶⁷ Nakladatelství zakládající si na grafomanství, ze kterého poté platí své edice.

Ale podstatnější jsou začátek a konec díla jakožto nejexponovanější části knihy.⁶⁸ Onen začátek nám totiž představí zásadní kompoziční prvek, který je skryt v názvu knihy – kyvadlo. Nad funkcí kyvadla rozjímala Hodrová ve svém doslovu pro *Foucaultovo kyvadlo*. Podle Hodrové je kyvadlo „prvek, kterým romanopisec spojuje knihu dohromady. Začíná tam a vrací se k němu. Samo kyvadlo se přeměňuje v ambivalentní symbol – na jedné straně je znakem technického pokroku a racionality, na straně druhé se z něj v kontextu *Foucaultova kyvadla* stává středobod vesmíru, symbol Boha.“⁶⁹

V odstavci výš jsme řešili narativní funkci začátku nyní se tedy logicky zaměříme na konec díla. Jak již bylo zmíněno, jasné prostory vzdělání a logiky se proměňují v místa mystiky a konspirací. Eco, narozdíl od svého partnera v literatuře Poea, nedává jasný konec – narozdíl od *Jámy a kyvadla*. Casaubonovi se nedostane ruky generála Lasalla, právě naopak, Casaubon postupně ztrácí své blízké – Diotallevi umírá a Belbo též. Pokud se začátek odehrává v muzeu, nemůžeme přehlédnout, že konec se odehrává v přírodě, a to nejen v ledajaké. Jako protiváhu muzea tvoří finální scéna místo klidu s překrásnou scenérií kopců – určitá variace locus amoenus, krásného místa, podle definice Curtia.⁷⁰ Alespoň pro Casaubona to locus amoenus je, po veškerém chaosu (např. scéna rituálu uprostřed lesů. Vzniká tedy paralela toposů les-locus amoenus.). Ale není to tak jednoznačné, jak by se mohlo zdát. Tato nejednoznačnost pramení z odstavce před explicitem – „Určitě už stačili uhodnout, kde jsem. Za chvíli tu budou.“⁷¹ Překrásnému místu stíní mrak úzkosti pramenící z pečlivého budování prostoru. Prozatím jsme zmiňovali pouze významy komplexů prvků, krátce se proto podíváme na kompozici těch nejmenších prvků.

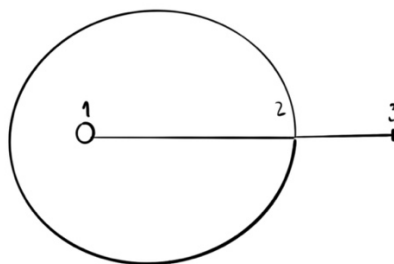
⁶⁷ Hodrová, Daniela: *A to slovo bylo u Eca*. In *Foucaultovo kyvadlo* 1991, s. 701.

⁶⁸ Hodrová 2001, s. 317.

⁶⁹ Hodrová, Daniela: *A to slovo bylo u Eca*. In *Foucaultovo kyvadlo* 1991, s. 707.

⁷⁰ Curtius 2000, s. 215.

⁷¹ Eco 2015, s. 655.

Obrázek 1 - Grafická reprezentace děje. 1 je myšlen incipit, 2 začátek retrospektivy a 3 explicit.

2.1.1 Písmeno, slovo, znaménko

Nejmenší částí slova je písmeno a jeho podstatu při tvoření slov nám dokonale objasní kapitola pátá – *Dvaadvacet základních písmen*, příznačně začínající následujícím citátem – „Vyryl, uhnětl, zkombinoval, zvážil a permutoval dvaadvacet základních písmen a z nich vytvořil celý svět a všechno, co bude třeba vytvořit v budoucnu.“⁷² Zásadním pojmem pro nás bude permutace, definovaná jako „obměna pořadí; soubor všech možných obměn pořadí.“⁷³ Příkladem takovéto situace, do které nás citát uvádí je poměrně jednoduchá: protagonista se potřebuje dostat do cizího počítače a hledá heslo. Kapitola, udržující si modus vzpomínky, odkrývá zajímavou myšlenku, kterou říká Diotallevi – „[...] Tóra, a myslím tu viditelnou, je jedna z možných permutací písmen Tóry věčné [...]“⁷⁴ Oba citáty zmiňujeme z prostého důvodu, protagonista vzpomíná (pokud mu promineme jeho absolutního nedůvěryhodnost pocházející z absolutní přesnosti popisu) a jako možnost hesla zvolí i permutování jednoho specifického jména. Protagonista natuká do programu pět písmen – I, A, H, V, E přesně v tomto pořadí a dostane sedm set dvacet různých odpovědí,⁷⁵ jen abychom zjistili, že odpovědi na otázku: „Znáš heslo?“ Je odpověď: „Ne.“⁷⁶ O to zajímavější je následující odstavec, ve kterém Diotallevi odkrývá Belbovi princip za věčnou interpretací Tóry: „Kdyby ti tento přístroj vyjevil pravdu naráz, vůbec bys ji nepoznal, protože bys neměl srdce očištěné dlouhým poznáním.“⁷⁷ Tato počítačnická debata má svůj vrchol v momentě, kdy umírající Diotallevi viní svou rakovinu na zahrávání si s písmem a změněním podstaty sebe sama. Můžeme si tedy všimnout, že Eco dokáže pracovat na úrovni kompozice na naprosto odlišných úrovních – od morfologie až po syntax, což se projeví i v uvažování nad interpunkcí.

⁷² Eco 2015, s. 44.

⁷³ Internetová jazyková příručka. [on-line]. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=permutace>.

⁷⁴ Eco 2015, s. 45.

⁷⁵ Eco 2015, s. 50.

⁷⁶ Eco 2015, s. 54.

⁷⁷ Eco 2015, s. 45.

Poslední věta románu – „Jsou přece tak krásné.“⁷⁸ končí tečkou. Něco tak zásadně očividného zmiňujeme pro úvahu nad tím, jak moc by jednotlivá interpunkce, pro naše potřeby budeme uvažovat nad výpustkou a otazníkem, změnila vyznění konce. Vyvstává otázka, co pak tedy interpunkce je. Obrátíme se k článku Miloslava Sedláčka *K základním otázkám interpunkce v češtině*.

Sedláček základní funkcí interpunkce rozumí vyznačování hranic mezi složkami textu nebo mezi některými částmi výpovědi.⁷⁹ Interpunkce ve své nejjednodušší podstatě člení text podobně, jako to dělají vyšší jednotky kompozice (např. odstavec, kapitola, část knihy...). Další členění poskytuje náhled do členící síly znamének: „Koncová znaménka jsou silnější nežli vnitřní, a ta se silou rovněž liší.“⁸⁰ A ke koncovému znaménku právě obracíme naši pozornost. Interpunkční znaménko totiž nejen signalizuje hranici, „zároveň nese nějakou další informaci.“⁸¹ Sedláček uvádí: „jaký komunikační záměr se výpovědí sleduje, zda je výpověď ukončena nebo neukončena, jak komunikačně návazné jsou (některé) její části atp.“⁸² Následně představuje šest základních typů, my přejmeme pátý bod, tedy že základní úkol interpunkce je: „Signalizovat hranice těch částí textu, popř. výpovědi, které podle autorova záměru mají nižší míru komunikační závažnosti, a těch částí výpovědi, které nejsou začleněny do její syntaktické struktury.“⁸³ Domníváme se, že pro naši otázku je stěžejní první půlka uvedeného citátu, tedy část, která vyzdvihuje komunikační závažnost. Jelikož v následujícím odstavci Sedláček uvádí, že „je možno interpunkce využít i k naznačení expresivního zbarvení a členění výpovědi, k naznačení autorových postojů a k obsahu výpovědi nebo k její části [...]“⁸⁴ Citát odkazuje k určité míře subjektivity. V tomto ohledu se odvoláváme na Eco jako sémiotika. Co tím myslíme je, že věhlasný akademik, nejen spisovatel, studující znaky a komunikaci, by dle našeho názoru extrémně pečlivě volil znaménko na konci textu tak založeného na nejasnosti.

Dle našeho názoru totiž znaménko uzavírá knihu nejen symbolicky, jasně tu plní své syntaktosémantické kritérium⁸⁵ a neumožňuje kladení si otázek sahajících za text. Dle našeho názoru zde tečka jasně brání nadinterpretaci, uzavírá kruhovou kompozici a tím je dílo dokončeno a není co víc vypovědět. Otazník i výpustka by naopak jen více znejistily samotný konec. Veškeré nejistota totiž nezačíná incipitem, ale již zmíněnou třetí částí. Veškerý chaos

⁷⁸ Eco 2015, s. 655.

⁷⁹ Sedláček, Miloslav. K základním otázkám interpunkce v češtině. In *Naše řeč*. [online]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=662>.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Tamtéž.

a veškeré zmatení tedy prochází pomyslným prostředkem a konec se opět vrací k interpretační jasnosti, již není o čem přemýšlet.

Dorazili jsme na uzavřený konec a veškeré otázky zodpoví pomyslný střed.

2.2. Plán – simulakrum

„The simulacrum is never what hides the truth - it is the truth that hides the fact that there is none. The simulacrum is true. – Ecclesiastes“⁸⁶

Plán je nejsubtilnějším světem ze všech tří světů. Způsob, kterým jsme do tohoto světa vtaženi, je totiž poměrně nenápadný. Plán, připomínající konspiraci *New world order* (Nový světový řád), vznikající z náhodného dokumentu (středověkého „nákupního seznamu“), postupně přemění naše vnímání fikčního světa. Dotaz, který si klademe, je, co je onen Plán? My nad plánem uvažujeme ve filozofické rovině, a tím se nám nabízí text francouzského filozofa Jeana Baudrillarda *Simulace a simulakra*.

Jean Baudrillard se dá dle *Encyklopedie postmoderny* chápat jako „guru postmoderní teorie.“⁸⁷ Ve zkratce se podíváme na vývoj jeho myšlení, který pro nás bude završovat teorie simulaker. Baudrillard se rozešel s marxismem, který začal radikálně kritizovat.⁸⁸ Hlavní kritikou bylo pro Baudrillarda zřejmě málo radikální přístup marxismu ke kapitalistické společnosti.⁸⁹ Tuto myšlenkovou linii drží ve svých knihách, i v již zmíněné knize *Simulace a simulakra*. V těchto knihách začíná Baudrillard nastiňovat rozkol mezi moderní a postmoderní společností a dělí tyto společnosti na dvě části: „Moderní společnosti jsou organizovány okolo výroby a spotřeby zboží, zatímco postmoderní společnosti organizují simulace a hra obrazů a znaků.“⁹⁰ Svět, který Baudrillard představuje je *hyperreálný*⁹¹ a simulace/simulakrum je poté místem/světlem vyprázdněným (příkladem takového prázdného znaku může být např. flirtování v situaci, kdy žena pouze pohodí vlasy a jiný člověk to interpretuje jako flirt), bez jakýchkoliv reálných znaků – existující simulakrum je např. Disneyland, jak ho Baudrillard sám uvádí.⁹² Je to svět intenzivních prožitků na všech úrovních a je skutečnější než skutečnost.⁹³ Od tohoto bodu se můžeme odrazit. Svět Plánu vzniká ve chvíli, kdy se Casaubon soustřeďuje na rukopis o templářích, ve kterém jistý Colonel Ardent

⁸⁶ Baudrillard 1995, str. 1. „Simulakrum nikdy není to, co skrývá pravdu – to pravda skrývá fakt, že žádné není. Simulakrum existuje.“

⁸⁷ Bertens, Natoli 2005, s. 53.

⁸⁸ Tamtéž, s. 53.

⁸⁹ Tamtéž, s. 53.

⁹⁰ Bertens, Natoli 2005, s. 54.

⁹¹ Bertens, Natoli 2005, s. 55.

⁹² Baudrillard 1995, s. 8.

⁹³ Tamtéž, s. 2.

tvrdí, že objevil skrytý plán templářů na ovládnutí světa. Tato myšlenka svede tři přátele na cestu paranoi a nadinterpretace, témat příznačných i pro Ecovu akademickou kariéru (jasným příkladem jsou dvě Ecovy knihy – *Otevřené dílo* a *Meze interpretace*, jejíž jádro je obsaženo v názvu). Problémem pro nás je rozlišení světa Casaubona a Plánu. Vypomůžeme si tedy *Simulacemi a simulakry*.

„One can live with the idea of distorted truth.“⁹⁴ Citát vystihuje situaci celého *Foucaultova kyvadla*. Naučené dějinné pořádky jsou náhle rozvraceny řetězem náhodných informací zpracovaných počítačovým programem, Abulafiou. Opět se vracíme k Baudrillardovi, který nám poskytne informace, proč právě díky tomuto důmyslnému stroji vzniká taková situace, jelikož: „V tomto postmoderním světě unikají jednotlivci z ‘pouště skutečného’ do extází hyperreality a nových hájemství počítačových, mediálních a technologických zážitků.“⁹⁵ Eco se ve své knize *Zpověď mladého romanopisce* vyjadřuje k psaní, které by zprostředkoval počítač a nehodnotí ho nikterak pozitivně.⁹⁶

Trojice přátel si náramně užívá své pátrání po skrytých dějinách světa. V úvodní kapitole nastiňující postmodernismus se objevila otázka: „Který je tento svět?“ Otázka složitá, ale pro naši situaci navrhneme východisko: Svět, ve kterém se my nyní pohybujeme je absolutní svět znaků, poněvadž tak můžeme popsat knihu, jako absolutní souhrn znaků. Casaubonův svět, označený jako narace, je tedy velmi snadno reprodukovatelný, proto ho označíme jako pravý. Zatímco simulakrem budeme uvažovat něco falešného, díky úvahám Baudrillarda. „The real is produced from miniaturized cells, matrices, and memory banks, models of control - and it can be reproduced an indefinite number of times from these.“⁹⁷

Co se pak tedy rozumí simulakrem? S tím nám pomůže další citát: „By crossing into a space whose curvature is no longer that of the real, nor that of truth, the era of simulation is inaugurated by a liquidation of all referentials.“⁹⁸ Víme tedy, že simulakrum bude určitý prostor, který likviduje/rozpouští reference v sobě samém, vyprazdňuje se. Cílem simulakra je zaměnit reálné za znaky reálného. Jak sám Baudrillard uvádí ve svém spise: „Whoever fakes an illness can simply stay in bed and make everyone believe he is ill. Whoever simulates an

⁹⁴ Baudrillard 1995, s. 3. „Lze žít s vědomím, že pravda je zkreslená.“

⁹⁵ Bertens, Natoli 2005, s. 55.

⁹⁶ Eco 2013, s. 14.

⁹⁷ Baudrillard 1995, s. 1. „Reálné je vyrobeno z miniaturizovaných buněk, matic, a paměťových bank, modelů kontroly – a z nich může být reprodukováno v neurčitém počtu.“

⁹⁸ Baudrillard 1995, s. 1. „Přechodem do prostoru, jehož hranice nejsou ohýbány reálným, nýbrž ani pravým, je éra simulace inaugurována rozpuštěním veškerých referencí.“

illness produces in himself some of the symptoms.“⁹⁹ Není to tedy pouhé předstírání, naopak, jak jsme již zmiňovali, je to mnohem dokonalejší nápodoba.

Právě proto si myslíme, že Plán je simulakrem. Plán znásobil prožitek z objevování falešné historie a pohltit svět kolem sebe spolu s jeho stvořiteli. Je to umělé vytvořená realita, se kterou můžeme žít. Právě proto zmíníme zásadní část na konci této kapitoly a tím je Lea, Casaubonova přítelkyně. Její role je podstatná z několika hledisek, my budeme specifikovat právě to hledisko týkající se našeho simulakra. Lea rozbíjí celou ideu simulakra poměrně pragmatickým pohledem na celou věc. Jeden z důvodů, proč simulakrum vzniklo je jistý „nákupní seznam“, který stojí v čele veškeré nadinterpretace světa, jak ho známe, a znal i Casaubon. Lea ho právě i tak vidí, jen jako nákupní seznam a její těhotenství ji ukotvuje mimo simulakrum, zatímco Casaubon je jím plně pohlcen. Casaubon nakonec tento názor přejímá, Lein zásah vyslal Casaubona na cestu mimo simulakrum, přestože se již stěží dokáže vymanit z jeho vlivu.

2.3 Kabala

Posledním ze tří probíraných světů bude svět, který tvoří vnější kompozice díla. Jedná se primárně o rámeček, který tvoří názvy částí odvozené z Kabaly. Zde kulminují snahy naší interpretace, jelikož se v ní setkávají oba aspekty díla – již zmíněná kompozice a narace. Nad výstavbou kompozice uvažujeme jako prvkem Ecovy hry s texty. Zohar, výklad Kabaly, je totiž „nejdůležitějším literárním dílem Kabaly [...]“.¹⁰⁰ Proto se zaměříme právě na onen Zohar.

Zohar se formoval v nejširších kruzích judaismu přes tři sta let¹⁰¹ a stal se kanonickou doktrínou porovnatelnou s Biblií a Talmudem.¹⁰² Následně kniha upadla v zapomnění a vzkřísilo ji až židovské osvícenství a následně byla dosazena do popředí judaistického myšlení, Zohar se stal posvátným textem doplňujícím Biblii i Talmud.¹⁰³ Mystický výklad je tudíž nevyhnutelný, ale přesto v učení Zoharu vidíme jistou linii vztahující se k Ecovi. Jak jsme již zmiňovali, Eco rád tvoří intertextuální narážky a toto není ničím jiným, pouze využití trochu jinak. Zatímco většina intertextuálních prostředků by se našla v textu, Eco ji využívá i v rámci kompozice. Přesněji, využívá koncept sefir, které nás odkážou zpět k Zoharu, který je vysvětluje.

⁹⁹ Baudrillard 1995, s. 2. „Kdo předstírá nemoc může jednoduše ležet v posteli a přesvědčit ostatní, že je nemocný. Kdo simuluje nemoc, ten si dokáže přivodit její příznaky.“

¹⁰⁰ Zohar 1949, s. 8.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 8.

¹⁰² Tamtéž, s. 8.

¹⁰³ Zohar 1949, s. 9.

„From this we may reckon it so: One, is the source of the sea. A current comes forth from it making a revolution which is *yod*. The source is one, and the current makes two. Then is formed the vast basin known as the sea, which is like a channel dug into the earth, and it is filled by the waters issuing from the source; and this sea is the third thing. This vast basin is divided up into seven channels, resembling that number of long tubes, and the waters go from the sea into the seven channels. Together, the source, the current, the sea, and the seven channels make the number ten.“¹⁰⁴

To je popis stromu, který lze nalézt na titulní straně práce. Nejvyšší je „Source“, Zdroj, který lze chápat jako nikdy nevyčerpatelnou fontánu světla, z které tryská the „Infinite“, Nekonečno. Sefiry jsou ve své podstatě symboly, kterými Bůh opisuje sám sebe, způsob, kterým nám dokáže přiblížit jeho podstatu.¹⁰⁵ Jsou jimi následující: Greatness, Strength, Glory, Victory, Majesty, Foundation and Sovereignty.¹⁰⁶ (Velikost, síla, sláva, vítězství, majestát, základ a svrchovanost.)

Pro naši další interpretaci využijeme tyto části: Keter, Chochma, Jesod a Malchut.

2.3.1 Keter

Je první částí románu a též první, zároveň však nejvyšší sefirou Kabaly. Příznačně se dá její název přeložit jako koruna.¹⁰⁷ Je veškerým vyjádřením Boha, a tudíž je pro člověka mimo veškeré možné poznání.¹⁰⁸ Článek však podává i informaci, která nám částečně pomůže rozkrýt vztah kompozic: „Thus *keter* is the generator and activator of all the other *sefirot*.“¹⁰⁹ Zatím vše odpovídá vztahu, na který se soustředíme. Nacházíme se na začátku celku, který se teprve aktivuje a dává do pohybu, ale čtenář je staven in medias res a musí pokračovat dál bez jakéhokoliv tušení, co následuje, zatímco Eco nenápadně vpisuje nápovědy přímo do textu.

Takovou nápovědou může být např. rozhovor páru o kyvadle, který v sobě zrcadlí vztah Casaubona a Lei. Chlapec vysvětluje přítelkyni, jak je to s neexistujícím geometrickým bodem a děvče se doptává s tím, že celá jejich výměna končí jasným dialogem: „Země se otáčí, ale bod ne. Buď to vezmeš, jak to je, nebo si trhni nohou. Co ty na to?“ a děvče odpoví: „Pro mě za mě, je to jeho věc.“¹¹⁰ Čímž se vracíme k rozhovoru o „nákupním seznamu“ neznámého středověkého obchodníka. Keter sama o sobě je totiž všezahrnujícím aspektem.¹¹¹ A i to můžeme v první části vidět, mystické se kříží s technickým i v pouhých větách – „Člověk se tu

¹⁰⁴ Zohar 1949, s. 61.

¹⁰⁵ [...] in each he designates himself thus. Zohar 1949, s. 62.

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Miller, Moshe. Keter The highest sefira – the crown of the will. [online]. [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: https://www.chabad.org/kabbalah/article_cdo/aid/380778/jewish/Keter.htm.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Eco 2015, s. 14.

¹¹¹ Miller, Moshe. Keter The highest sefira – the crown of the will. [online]. [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: https://www.chabad.org/kabbalah/article_cdo/aid/380778/jewish/Keter.htm.

rázem ocitne uprostřed spiknutí, jež spojilo horní vesmír nebeské gotické klenby s chthonickým světem požíračů minerálních olejů.“¹¹²

Celá první kapitola také končí povzbuzením Casaubona, které říká sám sobě – „Hledej pomoc u vědy.“¹¹³ Poukazujeme na něj, jakožto na prvek neskutečné ironie, která se dá odhalit až po přečtení celé knihy. Pokud jsme mluvili o intertextové ironii, zde naopak zmíníme metatextovou ironii vycházející z ironizace vlastního díla, jelikož Casaubon si nevědomky dělá srandu ze všeho, čím si doposud prošel, protože jak sám říká – „Jde-li o hru, pak na to musím s ironií jako ještě před několika dny, nesmím se nechat pohlit.“¹¹⁴

2.3.2 Chochma

Chochma sleduje podobný narativní plán jako Keter, jelikož se nejedná pouze o druhou část románu, ale zároveň začíná třetí kapitolu celé knihy. O této části jsme referovali již v kapitole o „světě Casaubona“. Z přítomnosti se posouváme do retrospektivy a dostáváme se na dráhu kruhové kompozice, která je k vidění jako obrázek 1.

V čem se ovšem liší je fakt, že Keter jako úvod pouze naznačoval a uváděl do spleť motivicko-tematické sítě. Chochma již plně rozvíjí téma mystiky rozhovorem Belba a Diotalleviho o jménu Božím, následných permutacích a sefirách. Zastáváme názor, že právě v tomto bodě by měl poučený čtenář registrovat vážnost tématu a zaměřit se na kompozici, jelikož Eco sám k tomu vybízí skrze dialog postav – „[...] K čemu ti těch čtyřiaadvacet Božích jmen bude? Myslíš, že naši mudrci si to už dávno nespočítali? Přečti si *Sefer jecira*, čtvrtou kapitolu, šestnáctý odstavec. [...]“¹¹⁵ Poučený čtenář by toto neměl přehlédnout a od tohoto momentu vnímat, co není sdělováno jen v dialogu postavám, ale i jemu samému.

Záludnost výstavby kompozice, kterou Eco zvolil, se objeví právě v tomto momentu. Jak nám sám prozradí Diotallevi – „[...] Chochma, Moudrost, Vědomost, prvotní idea, v níž je všechno uloženo jako ve skřínce, přichystáno k vyložení při akt stvoření. V Chochmě je obsažena esence všeho, co bude následovat...“¹¹⁶

2.3.3 Jesod

Ne náhodou jsme vybrali první a poslední dvě kapitoly, myslíme si totiž, že se v sobě zrcadlí. Zatímco první začínají v muzeu a nakladatelství. Jesod začíná útekem do přírody, v jistém smyslu, jelikož Casaubon popisuje svou cestu letadlem. Z prostředí již přeměněného muzea se opět vracíme k čisté a klidné přírodě (na rozdíl od té divoké, rituální). Sám Casaubon se ve

¹¹² Eco 2015, s. 15.

¹¹³ Eco 2015, s. 17.

¹¹⁴ Eco 2015, s. 18.

¹¹⁵ Eco 2015, s. 47. (Podrženo LS.)

¹¹⁶ Eco 2015, s. 52.

vzduchu vědomě odpojuje od veškerého světa pod ním a následně se snaží odpoutat od světa pod ním.

Toho se snaží docílit vyjmenováním nepopíratelných faktů a ukotvit se v realitě a zbavit se veškerých myšlenek na Plán. Následně se snaží popsat hry, kterou hráli. Je přirovnána ke křížovce s pojmy a fakty.¹¹⁷ Po krátké meditaci nad příčinami a důsledky se dostáváme k zmínce o venkovském domu, kam se Casaubon hodlá schovat. Další příklad zrcadlení se a uzavírání kruhu.

Nemyslíme si, že je to pouhá náhoda. Rozdíl mezi tak sakrálním místem jako je Musée de arts et métiers *Foucaultova kyvadla* a prostým venkovským domem nemůže být větší. Od místa plného chaosu a nejistoty se přesouvá na místo klidu a pochopení – „Pochopil jsem.“¹¹⁸ Jesod je totiž Základem,¹¹⁹ finálním spojením mezi mystickou rovinou a realitou, finálním produktem, Malchutem – „Jesod je kapka, jež vytryskne z šípu, aby dala růst stromu a plodu [...]“.¹²⁰

2.3.4 Malchut

„Malchut je Malchut a basta.“¹²¹

Lakonický citát vyjadřuje celou povahu poslední kapitoly. Celý velkolepý konec románu je posledním rozloučením se se světem. Celá velkolepost pramení ve zklamání a rozčarování, které je naznačeno v předchozí části. Poznání, které se totiž nachází v Malchutu, veškerá Moudrost, zjistí že je nahá¹²² a „jediná záhada spočívá v tom, že žádná není.“¹²³

Poslední otázkou tedy zůstává, jak si s tímto rozčarováním poradit jako čtenář. Nabízí se dvě jednoznačné odpovědi. Tou první je přijmout vše, jak je nám sděleno. Odmítnout Plán a zakončit knihu tak, jak bylo zamýšleno, poslední větou.

My se ale naopak přikloníme k druhému řešení. Přijmout myšlenku, že Plán nic není a nikdy nebyl, není tak jednoduché, jelikož Casaubon sám neustále zdůrazňuje, že za sebou nechal moc stop a jacísi „Tamti“ o něm vědí. To nás přivádí do svízelné situace, ze které se pokusíme elegantně dostat.

¹¹⁷ Eco 2015, s. 632.

¹¹⁸ Eco 2015, s. 653. Přestože se jedná o citát z části Malchut, uvádíme ji tady, jelikož z následujícího citátu vyplývá jejich úzké spojení.

¹¹⁹ Eco 2015, s. 646.

¹²⁰ Eco 2015, s. 647.

¹²¹ Eco 2015, s. 655.

¹²² Eco 2015, s. 654.

¹²³ Eco 2015, s. 654.

Plán, jakožto probírané simulakrum, do sebe postupně, v různých časových úsecích i mimo jasně stanovené, vtáhlo nejrůznější postavy a nyní se odehrává hon na Casaubona jako člověka, který drží (falešný) klíč k falešným odpovědím. Casaubon však odmítá cokoli vydat a ví, že až smrt přináší vysvobození, jelikož Plánu nelze tak lehce uniknout. Zde se otevírá cesta k druhému řešení – přečíst knihu znovu s jasným interpretačním klíčem. Oním klíčem může být jakási ironizující „dekonstrukce“, jelikož čtenář již děj zná a může na vše nahlížet Casaubonovým rozčarováním.

Celý děj se poté stává jen skupinou přátel, kteří se nechali unést vlastní hrou, pro kterou si zapomněli sepsat pravidla. Pouze partií *Dungeons and Dragons* kruté reality, ve které hráči nemají pána jeskyně a pravidla i děj vymýšlejí za cesty. Poté se kniha stává vrcholnou postmoderní hrou, ve které se neumírá v boji s draky, ale lidsky, někdo na rakovinu, někdo je zabit jinými lidmi a někdo jen čeká, protože – „Trpělivost, jakmile zemřu, zapomenu.“¹²⁴

¹²⁴ Eco 2015, s. 655.

Závěr – Kyvadlo stojí

V bakalářské práci jsme se zabývali funkcí kompozice knihy *Foucaultovo kyvadlo*. Vycházeli jsme z hypotézy, že kompozice tak důmyslně sestavená a roztríděná musí mít svůj vlastní význam, obzvlášť pokud se pohybujeme na poli postmoderny. Záhy jsme též zjistili, jak komplexní tento problém je pro takto specifický příklad.

Židovská literární tradice není nijak neznámá, sama česká literární historie má pod pojmem „Pražská německá literatura“ díla, která si hrají s židovskou mystikou (např. *Golem*). Jak jsme již naznačili, problémem je časový rozestup, a tedy i vnímání zpracovávané látky. Eco soustavně využívá hravosti postmoderny a vede čtenáře po stezce, která ho zavede hluboko do literárních lesů a ponechá ho svému osudu. Účelem této práce bylo vytvořit možný interpretační klíč a tím se nám stal sám fikční svět.

K židovské mystice jsme přistoupili jako narativnímu plánu a dali mu jasnou funkci, pouze svým grafickým vyobrazením ovlivňuje fabuli celého díla. Odpovědí této práce by poté mohlo být, že ano. My však, v závěru, konstatujeme, že jsme si v průběhu práce museli nemálo dávat pozor, abychom neutíkali do hranic nadinterpretace. Přesto si myslíme, že jsme nikdy nedošli za hranice textu a načrtli možný přístup ke čtení díla. Nepodávali jsme komplexní interpretaci celého románu, nýbrž jsme si vybrali exponované části, které předvedly interpretační techniku. Při čtení jsme totiž zjistili, že *Foucaultovo kyvadlo* je mnohem složitější svou konstrukcí, než by se mohlo zdát.

Právě proto jsme rozšířili naši interpretaci o další fikční světy a jeden velký rozdělili na tři menší části, které jsou spolu provázané. Nejpřekvapivějším objevem této práce byla možnost interpretace teorií simulaker Jeana Baudrillarda. Dalším možným přístupem k interpretaci. Provázanost jednotlivých částí následně zaručuje kompozice a její tematické složky (židovská mystika) a simulakrum, stojící ve středu fabule.

Veškeré naše snahy kulminovaly v dva možné interpretační klíče, které si, dle našeho názoru, nijak neodporují. Naopak se navzájem doplňují a skládají možnost k přístupu nahlížení na *Foucaultovo kyvadlo* a možnému přístupu k interpretování postmoderních děl s netradiční kompozicí, tedy brát kompozici jako interpretační klíč sám o sobě.

Zároveň též věříme, že naše práce je přínosem, alespoň malým, k Ecově tvorbě v české literárním prostředí vedle Daniely Hodrové a jejího doslovu k prvnímu vydání knihy.

Seznam literatury

Primární literatura

Eco, Umberto. *Foucaultovo kyvadlo*. Přel. Zdeněk Frýbort, Anežka Charvátová. Praha: Argo, 2015.

Eco, Umberto. *Foucaultovo kyvadlo*. Přel. Zdeněk Frýbort. Praha: Odeon, 1991.

Sekundární literatura

Překlady Baudrillardova textu provedeny autorem.

Baudrillard, Jean. *Simulacra and Simulation*. Přel. do angličtiny Sheila Faria Glaser. Michigan: University of Michigan Press, 1995.

Bertens, Hans. Natoli, Joseph. *Encyklopedie postmodernismu*. Přel. Štěpán Kaňa. Brno: Barrister & Principal, 2005.

Curtius, Ernst Robert. *Evropská literatura a latinský středověk*. Přel. Jiří Pelán, Jiří Stromšík, Irena Zachová. Praha: Triáda, 1998.

Doležel, Lubomír. *Fikce a historie v období postmoderny*. Praha: Academia, 2008.

Doležel, Lubomír. *Heterocosmica: fikce a možné světy*. Přel. autorem. Praha: Karolinum, 2003.

Eco, Umberto. *Poznámky ke jménu růže*. In *Jméno růže*. Přel. Zdeněk Frýbort, Jindřich Vacek. Praha: Argo, 2013.

Eco, Umberto. *Six Walks in the Fictional Woods*. Cambridge: Harvard University Press, 2004.

Eco, Umberto. *Šest procházek literárními lesy*. Přel. Bronislava Grygová. Olomouc: Votobia, 1997.

Eco, Umberto. *Zpověď mladého romanopisce*. Přel. Petr Fantys. Praha: Argo, 2013.

Hodrová, Daniela. *A to slovo bylo u Eca*. In *Foucaultovo kyvadlo*. Praha: Odeon, 1991.

Hodrová, Daniela. *-na okraji chaosu-: poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001.

Říhová, Zuzana. „Příběh kmene Pásmové skladby jako archiv české meziválečné avantgardy“. *Česká literatura*, 2020, roč. 68, č. 6., s. 682.

Scholem, Gershom. De León, Moses. *Zohar: The Book of Splendor: Basic Readings from the Kabbalah*. New York: Schocken Books, 1995.

Zuska, Vlastimil. *Mimésis – fikce – distance k estetice XX. století*. Praha: TRITON, 2002.

Internetová jazyková příručka. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=permutace>.

Miller, Moshe. Keter The highest sefira – the crown of the will. Dostupné z: https://www.chabad.org/kabbalah/article_cdo/aid/380778/jewish/Keter.htm.

Sedláček, Miloslav. K základním otázkám interpunkce v češtině. In *Naše řeč*. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=662>.

Enfield, Lizzie. The Hound of the Baskervilles. Dostupné z:

<https://www.britannica.com/topic/The-Hound-of-the-Baskervilles>.

Přílohy

Obrázek z titulní strany k nalezení na: < [https://www.semanticscholar.org/paper/Eco%27s-Echoes%3A-Ironizing-the-\(Post\)-Pendulum-Hutcheon-Eco/a9ed57f8c718743aa82f14c7010ce1fc80e63d3c](https://www.semanticscholar.org/paper/Eco%27s-Echoes%3A-Ironizing-the-(Post)-Pendulum-Hutcheon-Eco/a9ed57f8c718743aa82f14c7010ce1fc80e63d3c)>.

Obrázek 1 – Lukáš Samek.

Praktická část: Bezvětrí

Propast a kyvadlo

„Pryč, musím pryč.“

Měsícem zalitou Prahou se rozezněly zvony. Ocelové kruhy narážely do okna na chodbě malého bytu narvaného lidmi. Lukáš stál u jediného, oprýskaného okna a cítil, jak se celé třese. Bylo tři čtvrtě na dvanáct a zvony pomalu ukládaly město ke spánku. Chladný paprsek měsíčního světla prosakoval skrz okno a tvořil hranici mezi stínem a Lukášem.

„Děje se něco, zlato?“ K Lukášovi přišel statný, hnědovlasý Muž. Voněl po levandulích. „Vypadáš smutně.“ Stoupl si vedle Lukáše a podíval se z okna stejným směrem. Sledovali okraje noční Prahy pomalu se rozplývající do inkoustové tmy. Muž dal Lukášovi ruku kolem ramen. Měsíc barvy zašlého zlata se líně díval na město pod ním.

„Ne, stejně jsem na odchodu,“ usmál se Lukáš falešně na Muže, setřásl jeho ruku a otočil se k odchodu.

„Proč?“ Lukáš se usmál a prošel kolem Muže, jako kdyby tančili tango. Pomalé kruhové pohyby. „No počkej,“ Muž ho chytil za ruku. Lukáš se pokusil vytrhnout, ale Muž ho nenechal. Neměl z něj dobrý pocit.

„Nevím, nikdo se tu se mnou nebaví,“ odpověděl Muži, ale nepodíval se mu do očí. Napůl lhal, protože se sám nesnažil s nikým bavit. Nadšení z party ho přešlo, jakmile vlezl do hnusného skoro se rozpadajícího se paneláku.

„Já se s tebou bavím, brouku.“ Lukáš protočil oči, přesně tuhle trapnou odpověď podvědomě čekal. Podíval se na Muže, který ho upřeně sledoval ze stínu. Přemýšlel, jestli ta jeho póza není zbytečná, jestli prostě není lepší se sebrat a jít za lidmi do obýváku. Za celou dobu party tam byl dvakrát, než se radši uklidil na chodbu, přemýšlet, proč sem vůbec chodil.

„Promiň,“ špitnul Lukáš a pohodil hlavou. Měsíc Muži osvětlil obličej, Lukáš si všiml černé jizvy, která se Muži táhla přes oba rty. Muž mu zřejmě četl myšlenky, popadl ho za ruku a dovedl do obýváku. Malé, zahulené místnosti se zazděnými okny, ve které nebylo moc světla. Kouř z cigaret líně stoupal a točil se kolem zažloutlé žárovky visící ze stropu.

Party v plném proudu. Lidé seděli na gauči a křeslech kolem malého stolku, na kterém byly prázdné lahve od vodky. Lukáš si sedl na opěrku jedné sedaček a Muž do ní. Dal Lukášovi ruku kolem pasu. Obtáčel si ho přítulně, jako škrtič, Lukáš se podvolil. Stejně tak se vůně levandulí postupně uvolňovala. Podvědomě si nechával únikovou cestu, odmítal si připustit, že se mu náhlá pozornost líbí, ale tělo mluvilo proti němu. Muž mu únikovou cestu nedával, stáhl si ho do klína.

„Jsi tu sám?“ zeptal se mile, Lukáš kývl. Nikdo kolem si jich nevšímal. Na stole nebylo nic k pití, Lukáš se porozhlídl, na skříní za ním byly poslední dvě flašky vína a zelená Božkov. Všiml si nádherných obřích pendlovek, kyvadlo tvořili dva zlatí, vlnící se hadi pojídající jablko. Ukazovaly tři čtvrtě na dvanáct.

„Nad čím přemýšlíš?“ ozval se Muž a sáhl po víně.

„Nic, to jen... ty hodiny.“ Víno bylo teplý, ale lepší, než tam sedět o suchu. Lukáš se nervózně vrtěl, moc se nezapojoval do konverzace, i když se o to Muž hodně snažil a tekutá kuráž zabírala moc pomalu. První flašku vypili v rekordním tempu a druhou taky, pár panáků zelený Boženy a Lukášovi se motal svět před očima.

Pendlovky byly nesnesitelně hlučné, otravné jako malé dítě, které si nedá pokoj. Lukáš se zvedl, svět se pod ním zhoupł. Potřeboval na záchod, který byl na chodbě.

Chodba se protáhla do nekonečna. Lukášovi se motaly nohy a stěny chodby se na něj mačkaly. Chvilé klidu přišla, až když si sedl. Zhluboka se nadechl, alkohol ho takhle rychle neskotil dlouho. Podíval se do zrcadla, viděl jen šmouhy. „Jdi domů.“ Signál zrcadla byl jasný.

Když otevřel dveře, stál za nimi Muž.

„Jak se vůbec jmenuješ?“ zeptal se Muž. Opíral se o okno a blokoval zoufalé měsíční světlo prosakující do chodby. Byl jen obřím stínem. Lukáš se zarazil, přemýšlel, jak moc bude lhát.

„Jsem Umberto,“ odpověděl Lukáš prvním jménem, které ho napadlo.

„No nepovídej,“ uchechtl se muž. „Máš to i v občance?“

„Dan,“ zalhal Lukáš, „nechceš se tam vrátit?“

„Nejradši bych se o tebe postaral tady a teď.“ Zahřmělo a hlas se spojil s duněním. Stáli proti sobě v naprosté tmě. Muž se odmítal pohnout od okna. Lukášovi se točila hlava, připadal si jako na mostě nad propastí. Opřel se o rám dveří k záchodu, někdo je nechal otevřené. Paprsek chladného světla osvětlil Lukášovi cestu, Muž už tam nestál.

Lukáš se vrátil do obýváku, Muž seděl u sebe v křesle a kouřil. Když ho uviděl, ukázal mu, ať si mu sedne na klín. Seděl tam, jako by se nic nestalo. Lukášovi přišla zpráva.

Kde jsi? – A.

Lukáš procitnul, zhrozil se. Zapomněl, že slíbil Agymu, spolubydlícímu, že bude doma do půlnoci.

Uzzt jssdu ormnim. Kyvadlo se zrychlilo, hodiny začaly tikat o něco hlasitěji. Ručička se blížila dvanáctce. Lukáš se otočil a vešel do chodby. S každým krokem vpřed bylo každé tiknutí hlasitější, zlověstnější.

Venku zuřil víchř, blížila se bouře. Lukáš se ohnul, přepadnul. Hlavou zaplul do moře bot. Klekl si, rozsvítil mobil a hledal svoje. Někdo za ním šel, dva lidi se zavřeli na záchod, byl rád, že odchází. Posadil se na zem a nazul si svoje oblíbený, bílý, fake Converse. Dveře od bytu se otevřely, ale někdo ho nechtěl pustit.

„Kam jdeš?“ zeptal se Muž zklamaně.

„Už...“ škytl Lukáš, „vážně musím.“

„Počkej,“ vzal ho za ruku, „můžu tě aspoň vyprovodit?“ Lukáš nic nenamítal. Barák ho děsil. Na chodbě byla nekonečná tma. Lukáš vyšel před dveře, Muž se ještě obouval. Něco hluboko v hlavě řeklo Lukášovi, ať vezme roha. Vydal se po schodech do tmy. Někdo ho sledoval, v zmatku sám úplně zapomněl, že ho Muž šel vyprovodit. Cítil to v zátylku, nebylo to vyprovodení, ale pronásledování. Schody a stíny se točily jako hadi.

Lukáš se dopotácel o patro níž. Rozhlížel se kolem sebe. Dům se mu proměnil v bludiště a mozek zalitý chlastem moc nepomáhal. Schodiště na sebe nenavazovaly, musel najít chodbu, z které pokračovaly dál. Nemohl se zbavit pocitu, že ho někdo sleduje. Zvláštní, napnuté ticho provázelo Lukáše chodbou, dokud se neozvala meluzína. Cítil, jak od něj, po zádech, utíká pot.

Našel schody, zamotala se mu hlava. Seběhl dolů, ale před dveřmi ho někdo chytil za ruku. Byl to Muž.

„Proč? Proč to všechno?“ zeptal se Lukáše. Ten jen nechápavě zíral. Postupně se k němu Muž blížil, až i ve tmě poznal, že jsou si tváří v tvář.

„Nech... mě,“ zasyčel Lukáš. Muž mu stiskl ruku. Nechtěl ho nechat jít. Levandule zesílily.

„Proč jsi to udělal?“ prosil Lukáše o odpověď. Lukáš se mu snažil vytrhnout, ale nešlo to. Když se snažil trhnout naposledy, Muž cuknul jeho rukou a přitáhl si ho k sobě.

Políbil ho.

Dveře se otevřely a domem se prohnal průvan. Nemohl popadnout dech. Muž ho svíral v náručích. Poslední proč už nevyslovil, Lukáš se vysmýkl jako myš a utíkal přes ulici na Smíchovské nádraží.

Neohlédl se, bylo pozdě k ránu. Slunce už číhalo za obzorem.

Naskočil do autobusu označeného X místo čísla linky.

Odjel pryč.

Rendezvous

Rozjebaná silnice vedoucí Poberouním rozklepala autobus. Lukáš ztěžka otevřel oči, příšerně ho bolela hlava. Překvapivě se mu podařilo obsadit zadní sedačky a natáhnout se na nich. Pomalu se rozkoukával, krajinu kolem sebe nepoznával. Polkl nasucho. Byl celý vyprahlý, zvenčí i zevnitř.

Příšerné horko a smrad. Smrad, který je jen po chlastu mísící se s sladkou voňavkou. Zlaté, letní slunce se vynořilo v dáli nad Prahou. Řeka hladově hltala sluneční paprsky, ale záhy je vracela zpátky. Jeden z nich trefil Lukáše do oka, zamrkal a podíval se do okna. Vypadal příšerně. Někde ztratil gumičku. Zacuchané, dlouhé vlasy mu nerovnoměrně visely nad rameny. Řeka v dáli vypadala jako rozbité zrcadlo, zatímco Lukáš s černými kruhy pod očima a slinou na bradě vypadal jako mrtvola.

Dusno autobusu ho přemohlo, znova usnul.

„Klnlčnl!“ ozvalo se z předku autobusu. Lukáš zaregistroval jen zvuky. Bylo mu tak špatně, že nedokázal otevřít oči. Smrděl jako šlapka povalená v levandulovém poli. Slunce ho smažilo na nepohodlných sedačkách. Cítil, že se k němu blíží někdo velký.

„Pardon,“ nadechl se Lukáš. „Už jdu.“

„Dillj, ožrlll.“ Titán autobusák chytil Lukáše za zápěstí, projela jím šílená bolest. Vyjekl a vyskočil ze sedačky. Autobusákova velká, svalnatá ruka byla jako kleště. Lukášovi přišlo, jako by mu někdo zatloukl hřebík přímo do dlaně. Autobusák ho nenávistně propaloval pohledem. Vrazil do Lukáše, aby konečně vypadl z jeho autobusu. Lukáš se vypoťácel ven, ani si nestihl zkontrolovat, jestli má svoje věci. Rozhlédl se kolem sebe, byl na nádraží, viděl koleje a ceduli s názvem města – Řevnice.

Rozlámaný a malátný se vydal do Žabky kousek od nádraží. Nutně potřeboval vodu. Připadalo mu, že každý krok vydal za dva. Loudal se silnicí nedbaje na auta, který by tamtudy mohly projet nebo ho přejet. Vlezl do Žabky, klimatizace ho přivítala chladným polibkem. Oddechl si, došel k lednici s vychlazeným pitím a sáhl pro dvě kafe s nejvíce kávovými zrníčky na přebalu. Vedle něj stála malá holčička s matkou, z obou vycházely prapodivné zvuky. Holčička podávala matce rohlík, ale když si všimla, jak se na ni Lukáš dívá, utekla.

„Stl dvlclt,“ řekla nemocně vypadající žena stojící za kasou. Zažloutlým nehtem klepala do pultu. Lukáš si až teď uvědomil, že zřejmě všichni plácají nesmysly. Ani jednomu z lidí nerozuměl ani slovo. Vytáhl mobil, díky bohu ne vybitý, a zaplatil. Všiml si zprávy.

Mlžlš ml řlet, kdl jsl? Koukal na mobil jako tele na nový vrata. Přemýšlel, jestli nebyl po mrtvici. Ještě jednou se podíval na zprávu, ale nedávala mu smysl. Vzal kafe, za chodu jedno otevřel a namířil si to ven.

„Kurva, kam čumíš?“

Kafe vystříklo do vzduchu a zapršelo dolů na Lukášovo a cizí oblečení. Lukáš se oklepal rychle, narazil do mladíka s nosem černým jak od sazí. Ten ze sebe s odporem setřásával kapky kafe. Lukáš se začal se omlouvat. Klučina nadával do prázdna, zatímco ho kamarád, s vlasy jako květák, uklidňoval, že se nic neděje. Lukáš se prosmýkl kolem a utíkal pryč.

„Jirko, on ti rozuměl,“ řekl kluk-květák černonosýmu kamarádovi.

„Daniel?“ zašeptal černonosý. Podívali se na sebe a rozběhli se za Lukášem.

„Počkej!“ křičeli na Lukáše, ale ten utíkal zpátky na autobusovou zastávku. „Stůj sakra!“ Nikde jinde to tu neznal a neměl kapacitu na to přemýšlet. Kluci za ním běželi, ale jeden to rychle vzdal. Lukáš se neohlížel, doběhl na zastávku a pozvracel se. Černonosý Jirka ho mezitím doběhl, ohlédl se, ale jeho kamarád byl daleko za ním. V předklonu chytil dech.

„Kvůli tobě, vole, je teď Hlavovi blbě,“ syčel, zatímco dýchal. „Nemohs zastavit?“

Lukáš nemohl uvěřit, že někomu rozumí. Díval se na Jirku jako poraněná srnka. Ulicí se prohnal letní vítr, který od řeky přinesl výskot dovádějících dětí. Lukáš si sedl na lavičku a napil se kafe. Studená káva mu vyměnila krev v žilách, na chvíli pocítil klid.

„Seš hluchej?“ zavrčel Jirka na Lukáše. Ten si dal pramen vlasů za ucho a poraženě se na něj podíval. Vyměnili si pohledy. Jirkovi zvadl výraz v tváři, Lukáš vypadal na prahu smrti. Mezitím se k nim dopotácel třetí. Opřel se o Jirkovo rameno a zhluboka dýchal. Každý nádech ho bolel, bylo to vidět.

„Jsi v pohodě?“ zeptal se něžně Jirka a pohladil kamaráda po zádech.

„Jsem v pohodě, Lve.“ Hlava kývnul hlavou. Oba se otočili na Lukáše.

Natáhli k Lukášovi ruce, podal jim svoji. Rezignoval na odboj. Všimli si černé skvrny, která se nepatrně zvětšovala. Jirka-Lev i Hlava podali Lukášovi ruce. Z jeho výrazu usoudili, že si je nepamatuje, nebo se oni dva spletli v člověku.

Slunce zahalil mrak.

O nás bez nás

„Omluva přijata.“ Hlava se usmíval. S každou vteřinou nabíral vítr na síle a temné bouřkové mraky se shlukovaly nad nimi. „Kluci, radši pojedme kousek od zastávky,“ navrhl. „Ať na nás nesvedou, že jsme ji zebli my,“ zazubil se Hlava.

Jirka si pohledem měřil Lukáše, zatím měli štěstí narazit jen na hrstku lidí, kteří jim rozuměli. Vážně mu byl extrémně povědomý, ale měli dobrý důvod mu nevěřit, zároveň zdevastovaný, poblitý Lukáš nevypadal jako někdo, kdo se je pokusí zabít.

„Takže ty si vůbec nic nepamatuješ?“ ptal se opatrně Hlava. Lukáš do sebe opatrně nalil poslední zbytky kafe.

„Pamatuju si jen ten divný pocit...“ nadechl se Lukáš. „Byla tma a pronásledoval mě stín, pak si jen pamatuju příšerný průvan, když se otevřely dveře.“

„Si byl vožralej, no.“ Jirka protočil oči a mávl rukou.

„Pro nás to bylo stejný,“ usmál se Hlava a otočil se na Jirku. „Vid’?“ Jirka dělal, že nic nevidí ani neslyší. Díval se kolem sebe, vyhlížel autobus, který měl zpoždění. Lukáš seděl, hlava visela, vlasy vlály ve větru, ale nic necítil. Viděl, jak jeho vlasy tančí ve větru, který necítí. Lokty se zapřel do kolen a přiložil si ruce na spánky, snažil se utišit sílící bolest pulzující jeho hlavou. Vzduch byl cítit deštěm, ale pokud kapky padaly, necítil je. Připadal si jako mramorová socha, roztrášená a dohromady slepená vteřinákem. Byl vcelku, nebyl celý.

Autobus přijel, nastoupili do něj a šli rovnou na zadní sedačky. Autobusák si je podezřívavě prohlížel. Lukáš se dopotácel k sedačkám a svalil se na tu k oknu, kde se mohl opřít. Hlava si sedl mezi něj a Jirku. Lukáš slyšel bubnování kapek o sklo autobusu, nenávistné kapky snažící se ho napadnout.

„Asi usne,“ prohlásil Hlava a opřel si hlavu o Jirkovo rameno. „Necháme ho, taky jsem unavenej.“ Jirka se tvářil nasraně, na Hlavu se ani nepodíval.

„Proč mu tak pomáháš?“ zeptal se Jirka. Hlava si povzdychl a narovnal se. Podíval se na Lukáše, cítil potřebu mu pomoci. Nevěděl proč, ve vzduchu bylo cítit jakési bezpráví, a to Hlava nemohl vystát.

„Já měl tebe,“ Hlava propletl své prsty s Jirkovými. Podíval se zpátky na Lukáše, jak jeho tělo bezvládně leží opřené o okno. „Myslíš, že von někoho má?“ Jirka se taky podíval na Lukáše, ale narozdíl od Hlavy se na něj díval s opovržením.

„Myslím, že mně je to buřt,“ pokrčil Jirka rameny a zabil konverzaci o Lukášovi. Nedokázal pochopit, proč se Hlava tak přehnaně stará. On měl, on taky měl, oba dohromady měli problémy, které potřebovali řešit. Plus jim k tomu teď přibylo metr osmdesát veliký, poblitý mimino.

Hlava se viditelně urazil.

„Neser mě, Karle,“ zavrčel Jirka. „Proč si to děláš? My máme sebe a to stačí!“ Chytl Hlavovu paži a přisunul si ho blíž k sobě, byl zelený jak stěna. Opravdu ho nechápal, nechtěl řešit jeho problém, zvláště ne před nikým cizím. Ale Hlavovo strádání ho ničilo. Jeho zdravotní stavy byly fáze měsíce, dlouho rostly pro jednu chvíli klidu a jasnosti.

Jirka se podíval z okna do temných bouřkových mraků.

„O kolik jednoduší je to ve tmě,“ zašeptal pro sebe.

„Miluješ mě?“ Otázka přišla z prázdnoty. Hlava se opřel o Jirkovo rameno a smutně koukal na silnici, z které auta rozháněly kapky vody pryč.

„Proč se musíš ptát?“

„Vědět to... chci... chci mít jistotu.“ Jirka se zamračil, tohle ho bolelo, i když Hlavu chápal. Oba měli své rány. Vzpomněl si, jak se ho Hlava zeptal poprvé. Bylo jim patnáct, šli na hřiště. Nevinně se houpali, letní slunce líně klesalo za obzor. Celý den spolu nepromluvili ani slovo, báli se spolu promluvit.

Nic už totiž nebylo jako dřív. Už to nebyla dětská letní sobota, kdy se probrali dva klučíci vedle sebe. Jirka se výjimečně probral dřív, Hlava ho objímal, tulil se k němu. Záhy se probral i Hlava. Okamžitě se odtáhl a předstíral, že se nic nestalo. Celý den byli venku u vody, v tričku a plavkách. Styděli se na sebe podívat.

Teď se jen sotva houpali. Stromy se prohnal vítr.

„Asi tě miluju,“ vypadlo z Hlavy.

Vítr kolem nich se zvedl, ale necítili ho. Jen se houpali a nohy jim bezvládně visely jako mrtvolky. Hlava vypadal jako mramorová socha zalitá oranžovým zlatem. Jeho andílek. Jirka v posledních paprscích slunce vypadal démonicky. Černé vlasy, špinavý nos v planoucím slunci. Jirka nevěděl, co říct. Byl jako vyhaslá svíčka, která nestihla dohořet. Jirka se v ten den sebral a odešel.

Viděli se znovu až na Vánoce. Na Vánoce o tři roky později. Jirka napsal Hlavovi, že se sejdou na Náměstí Jiřího z Poděbrad. Prostě *tam dole*.

„Ještě se hněváš, Jirko?“ zeptal se Hlava prosebně. Jak dlouho tam asi čekal? Celý se klepal, zimou, nervozitou, horečkou, láskou. Stál před kostelem, kopal do zmrzlých záhonů.

Neodpovídal.

„Krásný den to byl,“ začal Hlava trapně se slzou v oku. „Žhavý a zlatý, i teď večer je krásně. Mám rád, jak voní chlad... ale chápu, ruším ti to kouzlo.“

„Nevyjadřuj se jako trotl, Karle,“ odpověděl Jirka.

„Viděl jsem to na tobě. Byl jsi happy, když jsi sem šel...“ Hlava musel na chvíli přestat.
„Jako bych ti uloupil všechno štěstí.“

„Štěstí, kecáš nesmysly.“

„Můžeš mi teda říct, proč? Proč ta změna?“ Jirka si oddechl. Hlavou mu běželo tolik věcí. Moc věcí. Vyjelo to z něj jako vlak z tunelu.

„Nerozumím ti. Z ničeho nic jsi to udělal. Myslel jsem, že se mi vysmíváš.“ Hlavovy oči se zaleskly, byl v nich údiv. Ale Jirka ho nenechal nic říct. „Připadal jsem si, že mi kladeš neviditelná pouta a já radši utekl,“ pomalu vzlykal, „byl jsem zbabělec. Jsem vším způsobem nebezpečný. Ztratil jsi ve mně všechno, nic nezískal. A já utekl.“

Oba brečeli. Tři roky se zbytečně mučili.

„Tohle odloučení už nechci,“ zašeptal Jirka.

„Taky ne,“ vysoukal ze sebe ubuleny Hlava, z nosu mu tekla nudle.

Autobus najel do výmolu a vykopl Jirku ze vzpomínání. Hlava mu usnul na rameni. Podíval se na něj, tričko na něm viselo. Viděl mu do výstřihu, na černou temnou ránu. Vzal ho za ruku, propletl mu svoje prsty do jeho.

Všiml si tetování na jeho předloktí *jór angle*. Usmál se a pohladil svoje.

jór debil.

„To nejlepší končí v středu,“ zašeptal Jirka-Lev. „My teprve začínáme.“

Padej

„Patří mi to,“ pomyslel si Lukáš, když na Smíchově vystoupil z autobusu. Město kolem sebe nepoznával. Slunce za Hradem plálo jako žhnoucí svatozář, ale stíny skoro neexistovaly, krčily se u rohů baráků a ani nedutaly. Chvíli si připadal, že byl ponořen do vody a světlo a zvuk se kolem jen divně lámaly.

Připadal si nevítaný. Vše kolem zářilo a vzduch se nehýbal. Bylo ticho. Lukáš nenáviděl strnulost, vždy se snažil něco dělat jen aby na moment nemusel přemýšlet nad tím, že se nic neděje. A ticho je nejhorší strnulostí ze všech. Lidi se vyrojili z metra a utíkali kolem Lukáše na tramvaje a autobusy. Probíhali kolem a Lukáš je jen sledoval, byli jako listy prchající ve větru. Ale to ticho... to děsivé ticho. Viděl, jak otevírají ústa, ale nic neslyšel. Jen pleskání holubích křídel.

Vydal se na anabázi domů. Kolem vody do Podolí, domů k vodárně.

Sotva se tam dobelhal. Sice jel tramvají, ale moc mu to nepomohlo. Poblitý oblečení to nevypralo a únava ho taky nepřešla. Domů se snažil vkrást potichu, spolubydlící dost možná

ještě spal. Dveře cvakly, mohl vejít, ale Agy za nimi nestál. Lukáš se automaticky svlékl do naha, oblečení hodil do koše a šel do jejich pokoje.

„Dlilš sl zl ml prdll?“ ozvalo se z obýváku. Lukáš se zastavil a zatřásl hlavou. Byl rád, že něco slyší, ale nelíbilo se mu, jak to nedávalo ani kapku smysl. Nevěděl, co na to odpovědět. „Jkl kdls bli?“ Věděl, že neodpoví, stejně by mu rozuměl hovno. Na chodbě bylo šero, v ložnici taky, jen v obýváku bylo světlo a tam nešel. Vzdal to. Radši si šel lehnout. Slyšel ještě, jak si pro sebe spolubydlící něco mumlá.

Lehl do postele, v pokoji se jim podařilo vytvořit absolutní tmu. Oázu klidu, krásné místo, rozbilo pár rudých očí pod postelí spolubydlícího. „Proč?“ zašeptal stín pod postelí. Smutně, jako odcházející člověk. „Proč?!“ Oči zahlédl jen koutkem oka a pak se bál podívat znovu. Po zádech mu přejel mráz, svaly ztuhly a odmítly spolupracovat. Sledoval mobil, který se odmítal zapnout silou Lukášovy vůle. A ono, to pod tou postelí, taky odmítalo zmizet. Ne že by se tam podíval, ale věděl to. Viděl to uvnitř, ony žhnoucí rudé oči jako dvě rudá světla na semaforu. Prosil a doufal, že to vše rychle skončí. Nekonečné, pusté prázdno. Ozvaly se zvony.

Mobil se zapnul a Lukáš okamžitě natukal vše potřebné, aby ho pohltila kouzelná říše internetu. Utekl z démonické oázy klidu do klidu démonického císařství Twitteru, ale jak projížděl příspěvky, jeho oči odmítaly číst, přecházely písmena a nepobíraly smysl. Zalila ho vlna zpráv, nestačil pročitat, co je od spolubydlícího a co náhodná upozornění. Nic v sobě nemělo ani kapku smyslu. Viděl písmena, spoustu písmen.

zvedni prdel umyj se a pod sem.

Týhle zprávě rozuměl moc dobře a lokace byla kousek od Národní. Číslo bylo neznámé, ale domyslel si, že je to jeden z těch dvou, který potkal. Moc se mu nechtělo.

Přijď, věř nám.

Snad mu četli myšlenky. Lukáš chtěl zavrčet na odpor, ale zněl jako nafukovací panna, z které radši utíkal vzduch. Jen tiše zasyčel a převalil se v posteli. „Proč?“ zasyčelo slabě z pod postele a na chvíli byl klid.

Vzal si čisté věci a přesunul se do koupelny. Zrcadlo bylo zamlžené. Pustil vodu a vlezl do sprchy. Okamžitě cítil úlevu, všechna špína ho opouštěla. Světla v koupelně vypadla. Lukáš se lekl, někde v hlavě se něco pohnulo, ty rudé oči, a prodraly se na povrch. Přepadla ho vlna úzkosti. Srdce se mu na chvíli zastavilo a cítil, že se může sotva nadechnout. Došla teplá voda a studená ho zalila jako jehly. Byl doma, ale necítil se tak. Něco ho tam nechtělo, krom spolubydlícího, ale ten na to měl zčásti nárok.

Lukáš vylezl ze sprechy a chtěl si dojít pro něco k snědku do kuchyně, věděl, že tam byly banány. Bylo zamčeno. Krutá pomsta, která mu vzala vítr z plachet. Oblékl se, obul se, sebral klíče z botníku.

„Klm jkl jdlš?“ ozval se spolubydlící z obýváku. Lukáš si připadal jako debil, jako kdyby místo slov slyšel šumění rozladěné televize. Zkusil zatáhnout za kliku obýváku, ale nic. „Kurva, co to...“ Dveře opravdu nešly otevřít. Nechal to plavat, neměl náladu řešit dětinskost.

„Hlll? Nlslšš nbl cl?“ ozval se podruhé spolubydlící. Lukáš rozuměl jen rozladěnému tónu.

Z věšáku vzal nejhezčí bundu, patřící jeho spolubydlícímu a vyrazil. Dveře za sebou rázně zabouchnul.

Dveře do obýváku se tiše pootevřely. Ze zlatého světla se vynořila hlava, světlo z nich vytvořilo med. Podíval se do chodby, po tváři mu přeběhl stín. Náhlá změna ho zabořila, klíč od obýváku ležel jako vždy na botníku. Nikdy nikde nezamykal.

Došel zpátky na gauč a sáhl pro mobil. Na obrazovce svítily zprávy pod jedním jménem, chtěl mu napsat, ale neudělal to. Poslední zobrazeno ho odradilo. Vrátil se ke své práci. Na stole ležela kniha s rozpadající se vazbou, měl za úkol ji opravit. Sedl si ke stolu a přistihl se, jak kouká do prázdna. Strašně moc chtěl tu vazbu spravit, ale nešlo to.

Bezesná noc.

Au?

Agy dělal Lukášovi starosti. Všechno mu dělalo starosti. Uvědomoval si, že mu měl dát vědět, ale prostě ho to nenapadlo a teď všeho litoval. Jenže už mu taky není patnáct, aby hlásil, kde je a co dělá. Zato Agy se tak zřejmě chovat umí. Jako pavouk se do Lukáše vkradl pocit hněvu. Pokoutný, zlý pocit. Rozkopř popelnici, ale neulevilo se mu. Ani noha ho nebolela. Opustil ho cit. Odpadky zůstaly strnule na zemi. Vítr nefoukal. Praha stagnovala.

Lukáš došel na tramvaj a skočil na sedmnáctku jedoucí do centra. Cítil, jak se v něm přelévá hněv. Jen nedokázal dobře popsat proč, snad protože už ničemu nerozuměl. Slunce odmítalo zapadnout. Svět kolem sebe Lukáš nepoznával. Chvilími mu přišlo, že tramvaj jezdí v kruzích, když už potřetí minul stejně vypadající barák. Každá lampa, kterou mohl zevnitř tramvaje bezpečně pozorovat se proměnila v malé planoucí slunce.

Na Karlově náměstí si všiml lidí tančících polku v parku. Točili se v nekonečných kruzích a zrychlovali, až se rozsypali, jenže se hned složili zpátky a začali znovu. Lukáš se usmál, ale hned ho to přešlo. Chtěl setrvat ve své rozladěnosti, dělala mu dobře.

Sledoval baráky táhnoucí se dlouhou ulicí k Novoměstské radnici. Nepatřil do toho světa vlnek a hadů na fasádách. Obdivoval je, ale něco ho od nich dělilo. Zřejmě čas.

kurva kde si. Zavrčel mobil, naschvál to jen zobrazil. Dělalí jako by na něj čekali půl století. Vlastně ani pořádně nevěděl, proč jít za těma dvěma. Logická odpověď byla, že je to lepší než naštvaný spolubydlící, který se musí zamykat jako desetiletý spratek. Zase ho přepadala ten pokoutný hněv.

„Plstřtl ml sldnllt,“ zase se ozvalo to nesmyslné šustění. Tramvaj byla plná lidí, už se navykl to šustění ignorovat, pokud nebylo moc blízko. „Nlslšlštl?“ Lukáš zdvihl hlavu, ve skle si všiml staré paní. Nedíval se na ni přímo. Snažil se přijít na její výraz, v ničem jiném se už neorientoval. Ale sklo mu nepomáhalo, její vrásky taky ne. Tramvaj se rozjela.

„Nl tlk, plhnlš sl?“ paní začínala být agresivní. Lukáš ji neposlouchal, koukal na vlnící se fasády.

Ozvalo se poplašné řinčení tramvaje. Stařenka do Lukáše šťouchla, pak znovu. Tramvaj s sebou náhle znovu cukla a rozjela se. Stařenka se pokusila chňapnout po Lukášovi, ale nestihla to a padla na pána za ní. Divadlo začalo. Ona začala něco prskat, chlap se obořil na ni. Takže se pustili do sebe. Nakonec se všichni pustili do nezúčastněného Lukáše, který jen tupě čuměl před sebe. Věděl, co se děje kolem, ale odmítal se účastnit. Díval se do zrcadla, skrze svůj odraz a zpátky na tu jednoaktovku za ním. Uvnitř ho to těšilo, rozpoutat takový chaos. Jen ho mrzelo, že jim nerozumí.

Tramvaj se zastavila a Lukáš suverénně vyrazil ven. Prošel celým tím úzkým jevištěm, vystoupil a nechal tramvaj odjet.

„Chcípni,“ zamával do tramvaje prostředníčkem. To ho rozesmálo, opravdu mu to udělalo dobře. Natočil se k slunci a nemohl se zbavit úsměvu. Kolem procházející dítě se chytlo matčiny sukně a cuklo hlavou. Ukázal mu prostředníček, nenechal si jím zkazit už tak na nic den.

Po cestě si koupil pizzu. Naschvál vybíral poslední kousky, o kterých se bavil pár za ním. Emoce, které prožíval během toho nespoutaného zmrdství, ho osvobozovaly. Pokaždé když vycítil, jak se v někom z těch lidí pohne něco podobně zlého, udělalo se mu o něco lépe. Jen ho zapálila ruka, ale tomu nepřipsal žádnou váhu. Kousek toho zla se nalepil na někoho jiného a tím to pro Lukáše končilo.

Zastavil se na přechodu. Rudá zářila na semaforu a Lukáš se na ni upřeně díval. Světla ho hypnotizovala. Slunce klesalo. Ze zlaté se stala pekelná rudá. Lukášova nálada se rázem změnila. Sice někde několikrát špatně zahrnul a vrátil se na původní křižovatku, ale vůbec mu to nevadilo. Rudé světélko ho vábilo a volalo k sobě jako siréna.

Když už pošesté zahrnul špatně, přestalo ho to bavit. Vytáhl mobil a podíval se na lokaci, rozhodl se řídit mapou. I zlost ho už přešla, ale když procházel poslední uličkou před vyznačeným místem, nemohl si pomoci a hodil poslední kousek pizzy na přední sklo něčího auta.

Dick

„Dildo,“ zakřičel Hlava hned, co se před Lukášem otevřely dveře a odněkud se ozvalo: „Bingo!“

Lukáš totiž chodil v kruzích a hledal tuhle hospodu, pomyslný střed jeho pomalé polky kolem dokola jednoho bloku. Bar, hospoda, putyka... byl vděčný, že ho nezatáhli do stejné odporné, zahulené místnosti, v které tohle šílenství začalo.

„Ahoj.“ Hlava se zvedl od stolu a šel nadšeně přivítat Lukáše. Jirka seděl u stolu a tvářil se jako Jirka. Lukáš si všiml výzdoby, byla to malá místnost, která měla tři stěny obsazené místy k sezení, na čtvrtou připadl bar. Jeho oku neutekla barevná skla v oknech, malá sklíčka nahoře pod rámem.

„Když svítí slunce, vypadá to nádherně,“ odpověděl mu Hlava na jeho nevyřčenou otázku, Lukáš se jen usmál. A sedl si naproti jeho dvěma spasitelům. Objednali za něj, aby je nikdo nerušil, lidé se pomalu začínali scházet.

„Vítej v Díře,“ uchechtl se Hlava. Jirka se jen pousmál. Pak nastala chvíle trapného ticha. Hlava tak trochu čekal, že Lukáš něco řekne. Lukáš nevěděl, co říct a Jirka do sebe radši nalil třetinu piva. Lukáš se dál díval kolem sebe. Právě v tom okamžiku ho zahlédl – pověstné dildo. Celé křiklavě růžové. Bylo upevněno na trámku vedoucím po stropu, trčelo dolů jako kyvadlo. Akorát se nehýbalo.

„Prosímte toho si nevsímej.“ Hlava vysledoval, čeho si Lukáš všiml. „Na takový výstřednosti si zvykneš.“

„Proč?“ vypadlo z Lukáše. Nedokázal pochopit smysl toho připevnit něco takového na strop.

„Co proč?“ zeptal se Hlava. „Prostě to přijmi, o tom jsme si vážně nechtěli povídat.“ Úkosem se podíval na Jirku, ten zvládl další třetinu piva, ale bylo na něm vidět, že zvažuje to pivo dodělat rovnou. Lukáš už otevíral pusku, aby se zase na něco zeptal, ale Hlava mu nedal příležitost.

„On je takovej kazišuk,“ otočil se na Jirku.

„Já ti říkal, že se s ním nemáš srát,“ protočil oči Jirka a Hlava naklonil hlavu hluboko doleva. Čekal pomoc, ale Jirka ho radši sledoval ponechaného na holičkách. Hlava sprásknul ruce a usmál se na Lukáše.

„Tak proč jste chtěli, abych přišel?“ Lukáše přešla společenská nálada. Vlastně ani nevěděl, proč se rozhodl jít mezi lidi. Doma sice být nechtěl, ale společnost mu taky úplně nedělala dobře.

„My rozumíme tobě, ty nám. Budeš rozumět všem tady,“ začal Hlava a Lukáš poslušně přikyvoval. „Určitě jsi si všimnul té černý skvrny, kterou máš ty na ruce.“ Jirka mu ukázal ruku a následně ji proměnil jen v prostředníček. Hlava ho plácnul. „Není to jako syfilis ani žádná kletba, prostě se to objeví...“ Lukáš přestával poslouchat. Ta růžová ohavnost zaplnila jeho mysl a odmítala odejít. „Takže pokud to neuděláš, asi se není čeho bát,“ dokončil svou přepovídku Hlava a napil se bílého vína.

„Jo, super,“ odpověděl znuděně Lukáš a přemáhal se, aby se nepodíval na to dildo.

„On neposlouchal,“ povzdechl si Hlava.

Jirka se zazubil, natáhl se přes stůl až byl k Lukášovi co nejbliž. „Jsi buzerant.“

Strhla se mela. Lukášovi spadla čelist a Hlava začal mlátit do Jirky, který se nemohl přestat smát. „Děláš si ze mě prdel,“ syčel Hlava na Jirku. „Ty jsi ale hajzl.“ Jirka se řehtal, jako by ho posedl démon humoru. Lukáš se snažil vstřebat informaci, kterou odmítal.

„Ehm,“ ozval se po chvílce Lukáš, „nejsem buzerant?“

Ti dva naproti se okamžitě vzpružili a poslouchali, co z Lukáše vypadne. Jenže to bylo vše, co z něj vylezlo. Lukáš položil ruku na stůl a z Hlavy i Jirky slezla barva.

„Jirko,“ zděsil se Hlava.

„Lve, vole,“ opravil ho Jirka-Lev, ale nespouštěl oči z Lukášovy ruky. Oba se ne na něj podívali, jako by mu chtěli říct, že někdo přejel jeho milovanou kočku.

„Tak a teď dobře poslouchej,“ Jirka-Lev nasadil hrubší tón.

Hlava a Lev si něco šeptali a pokukovali přitom po Lukášovi. Ten čekal, co z nich vypadne. Bar se zatím zaplnil nejroztodivnějšími lidmi. Viděl stejně mladý kluky ale i o hodně starší chlapy. Kdyby se nepoblil, zřejmě by ještě měl kocovinu. Barman mu přinesl něco, co se zákeřně tvářilo jako cola.

„Tak hele,“ promluvil Lev, aby Lukáš dával pozor. „Tu skvrnu, co máš na ruce, máme každý.“ Hlava se dotkl svojí, přemohl se k úsměvu. „Nikdo neví proč, ale čím blíž ji máš srdci, tím víc jsi v prdeli.“ Lev do sebe kopl půl püllitru piva.

„Jak?“ zeptal se Lukáš. Lev si jen tiše oddychl.

„Chcípneš.“

Hlavovi došlo, co právě slyšel a zděšeně se podíval na Lva. „No co, je to pravda,“ odpověděl mu Lev, než Hlava vůbec něco stačil říct. Lukáš se na ně díval, jako by se přiznali k vraždě.

„Prosímte nevšímej si ho, hraje si na drsňáka, ale furt si někam píše básničky.“ Hlava pohladil Lva po tváři a lehce ho po ní poplácal. Ale otočil se zpět k Lukášovi. „Ta smrt, to se nestalo strašně dlouho,“ začal Hlava tišit situaci. „Většinou se to děje lidem, kteří žijí svázání a nemůžou žít na plno. Skvrna je pak sežere.“ Lev přikývl. „Nikdo to moc nechápe, občas se i stane, že někdo pohltní skvrnu toho druhého,“ Hlava se zamyslel, jestli neplácá blbosti. „Sice nezmizí, ale stáhne se... jenže tomu druhému naroste.“ Zamračil se, krutá realita na něj dopadala.

„Jde o tvoji podstatu, upřímnost k sobě samému,“ usmál se Hlava na Lukáše. Sám si vzpomněl na to, jak to vysvětlovali jemu. „Já nevím, neprovedl jsi někomu něco v minulosti? Vždycky je to nějaká zátěž... něco z minulosti, co tě trápí.“ Podíval se na Lukáše, který radši pil svoje pití nehezkým tempem.

„Ty mu držíš vlasy,“ pošeptal Hlava Lvovi za trest. Potajmu sledovali skvrnu na Lukášově ruce, jak se šíří, zanícená rána.

Lukáš dopil svůj tekutý rozsudek. Když se svět kolem něj proměnil v kruh, ozval se žaludek, že se zapomněl najíst. Párkrát zamrkal, ale svět kolem něj se propadl do šera. Světla se zabarvila do oranžova, připomínala světla svící v temné kobce. Neony za barem se proměnily ve dvě rudé oči.

„Hele,“ nadechl se Lukáš. „Na tyhle hokus pokus sračky,“ zapomněl myšlenku. „Seru na to.“

Zvedl se, na stůl hodil peníze, co měl a odešel. Hlava se zvedal, ale Lev ho zadržel. Jen kroutil hlavou.

Prahou se rozvřískaly zvony.

Liturgie za ztracené

Lukáše vyplivly dveře na prázdnou ulici. Kolem nikdo nebyl a dveře se mu ztratily z dohledu. Zmizely do stěny. Pletly se mu nohy. Krok před sebe znamenal tři kroky kolem dokola, aby vyrovnal balanc. Nikoho kolem sebe neviděl. Ze světa se staly hořící šmouhy.

Zavrňel mu mobil, někdo mu psal, ale nedokázal to přečíst. Snažil se přemýšlet. O všem, co mu řekli. Nevěřil tomu. Ale skvrna na ruce tam stále byla a svíjela se jako červi v mršině. Začal se škrábat, podvědomí ho k tomu donutilo. Začít zlehka, jen pro potěšení. Chlad nočního

centra pomáhal Lukášovi se uvolnit, ale temné svědění nechtělo odeznít. Vracelo se jako temná ozvěna, bubliny z hlubiny.

Rozškrábal si celou ruku. Cítil, jak mu krev stéká dolů po ruce. Tu úlevu, když viděl černé kapky padat na zem. Obloukem se vyhnul Národnímu divadlu. Nemohl se na něj soustředit, všechny ty sochy se mu jen vysmívaly.

„Blžl, cíl sl vlm stlll?“ Lukáš slyšel jen divné kloktání. V Lukášovi se probudil ten známý pokoutný, zlý pocit. Promlouval k němu. Slyšel ty myšlenky ve své hlavě. Hořící knot. Mobil začal vrnět a vrnění se stupňovalo stejně jako kloktavé zvuky vycházející z kolemjdoucích. Někdo se ho dotkl a černé postavy kolemjdoucích se na něj vrhli jako stymfálští ptáci.

„Nechte mě,“ nařikal Lukáš.

„Chclml jln plmlct,“ odpovídal dav. Kaskáda podivných zvuků se lámala, dav šuměl jako neutišené moře.

„Ne.“ Lukáš od sebe odháněl dav. „Nechte toho,“ zavrčel, ale lidi si nedávali pokoj. Pokoutný hlas promluvil.

Dutí lidé, jsou to jen prázdní, dutí lidé, zněl hlas Lukášovou hlavou. *Hlavy vycpané slámou. Jsou vyschlí, nemají ti co říct.* Lukáš se chytil na spáncích, krev mu umazala oblečení. *Jen jim to řekni.*

„Jděte do prdele!“ zařval Lukáš do davu. Pár lidí odskočilo pryč. Stíny se zavlnily a lidé začali zmateně odcházet pryč. Lukáš se složil na schody Národního divadla a začal brečet. Sotva popadal dech.

A Praha umřela.

Mrtvá země plná kamenných model. Každá socha podávala ruku mrtvému v temné prosbě o svoji záchranu. Hvězdy na nebi skomíraly. Lukáš se probral z divného transu pod Petřínem. Ve vratech byla škvíra tak akorát, aby prolezl dovnitř. Poté už ho čekalo jen stoupání na jeho Očistcovou horu. V dále se tyčil svatý Mikuláš, ale v okolí nic nehořelo, až na lampy plající rudým plamenem.

Delirium z chlastu ho odmítalo opustit. Šel s hlavou sklopenou. Temný stín za ním. Lampy nasvěcovaly záhony plné levandulí, krvácely.

Chodil v kruzích, vždy došel na stejnou křižovatku a vždy se mu nohy zapletly tak, že musel jít rovně.

Sledoval hvězdy, jak postupně mizí jedna za druhou. Jako svíčky, které někdo naschvál zhasínal. Byl vyčerpaný. Svět se pomalu vytrácel. Vše mizelo, vše ztrácelo svůj smysl. Nakonec se ztratila i cesta zpátky. Vydal se nahoru. Několikrát zakopl, vlastní nohy mu bránily v cestě.

Stín si držel odstup. „Proč?“. „Proč jsi to udělal?“ Lukáše obklopila vůně levandule, přepadala ho jako mrak hmyzu a mučila ho.

Cesta na vrchol byla nekonečná. Lukáš se plazil po čtyřech a drásal si ruce. Kamení ho řezalo jako žiletky. Přijímal své utrpení, i když nic necítil. Přijal všechno, co kdy provedl. Už ani nemohl brečet. Plazil se vyprahlou pustinou, která pro něj neměla slitování.

Víš, co můžeš udělat, Stín promluvil. Šeptal jako vítr. *Všechna ta bolest, to ztrapnění, skončíš tady.* Lukáš to nechtěl slyšet, ale nemohl ten prokletý hlas dostat z hlavy.

Doplazil se na vrchol. Praha pod ním byla jen malými světélky v dálce. Lukáš zvedl hlavu. Katedrála sv. Víta vypadala jako ze secesního obrazu. Visely od ní provázky oranžových světýlek jako látka a obří měsíc zaléval svět laskavým, chladným světlem. Vše se třpytilo, jak slzy stékaly po Lukášově tváři.

Blížil se okraji. Chtěl se dotknout katedrály v dáli. Byl opilý utrpením a stín měl pravdu. Cesta ven je lehká. Vše je lehké. On je lehký. Zvládne létat.

JÁ

Jemné světlo se dotklo bledé tváře.

Lukáš otevřel oči a opatrně se rozkoukal. Vysoko nad ním byl strop, který se spojoval jako ruce v modlitbě. Překrásné místo. Bílé a čisté jako nebe plné mraků. Malý ráj. Nebyla mu zima. Ale byl nahý. Pomalu se pokusil zvednout, ale moc to nešlo.

Ležel pod obřími vitrážovými okny, barevné paprsky slunce ho hladily. Pod každým z oken byly alfabetou napsána jména, jenže každé bylo stejné – Agnostos.

Jemnost slunce ho překvapila. Podíval se na své tělo, modré, růžové a zlaté pruhy světla, jako látka položená na novorozeně. Vše se nádherně třpytilo.

„Je tu někdo?“ ozval se Lukáš. Jeho hlas procházel prázdným prostorem. Zvedl se a opět se rozhlédl. Nebyl si jistý, jestli není v snu. Uvědomoval si, že je nahý, ale nezakryl se. Cítil, že je úplně sám. Vkradla se do něj úzkost, myslel na Agyho, jak by se nejradši vrátil domů, sedl si na gauč a jen ho donekonečna sledoval při práci...

Procházel se prázdným svatostánkem, ale čím dál došel, tím blíž byl místu, kde se probudil. Přemohlo ho zoufalství, samota na něj dolehla. Hledal pomoc ve svém okolí, jakoukoliv cestu ven, ale nic mu nepomáhalo. Byl uvězněn v krásném místě.

Posadil se a mnul si oči. Konečně měl čistou mysl a mohl přemýšlet. Všiml si kadidelnice spouštějící se z tmy jako pavouk. Vytékal z ní fialový dým.

„Omlouvám se,“ zašeptal spontánně. Nevěděl, proč mu to přišlo na jazyk, ale nechal to plynout. Hlava mu klesala do dlaní stejně pomalu jako zapadající slunce. Vzpomínal si na všechno, co udělal. Všechen ten hněv a nenávisť.

O mramorovou podlahu se roztránila slza. Roztránila se na tisíce malých duhových zrněk.

„Promiň, promiň, promiň...“ Ponořil se do tmy. Klesal. Pomalým tempem hlouběji do tmy, až ji prorazila skoro průsvitná, andělická ruka...

Dlouho běžel Prahou. Rovně. Žádné zbytečné zatačky a kruhy. Byl svobodný. Míjel jednu lampu za druhou, žádná slunce. Nepocházel mu dech, hlava čistá. Národní divadlo svojí zlatou gloriolou tvořilo maják ve tmě. Probíhal kolem něj, jako by to bylo poprvé. Praha pod jeho nohama tančila, měnila se a přizpůsobovala se. Vedla ho domů. Emauzy se pyšně tyčily, zamával jim a ony na něj mrkly zlatým paprskem. Vyšehrad se nad ním držel ochrannou ruku a katedrála sv. Víta v dáli držela stráž. V jeden moment do sebe vše zapadalo. Opustil ho veškerý smutek i hněv. Napětí v ruce povolilo. Ustoupilo jako horečka po prášku.

Ležel v pokoji. Hodiny se zasekly na trojce. Agy otevřel dveře a podíval se na něj. Celý zničený. Nechtěl ho vyrušit, ale ta nesmírná dálka šesti kroků už byla k nevydržení. Knihu nechal na stole, byla způli hotová. Pomalu se blížil, tma v pokoji houstla. Nebál se ničeho. Měl zlé tušení, že se něco skrývá pod postelí, ale i kdyby přišel o kotník, byl by mu nablízku.

Došel k jeho posteli. Cítil, jak ho propalují rudé oči pod svojí postelí. To už bylo za ním. Na to už neměl čas, ani náladu. Na všechno to mlčení. Sáh po rámu postele trhnul s ní. Moc to nešlo, ale postupně se blížila, až se zasekla. Lehl si a díval se naproti. Jak spokojeně oddechuje.

Natáhl ruku do tmy. Jako most přes propast.

„Miluju tě. Už nikdy nechod' pryč.“

Levandule

Lukáš se probral do měkkého a hned se lekl, nebyla to jeho postel. Prudký pohyb rozhoupal žaludek. Vlastně pochyboval, jestli je vůbec u sebe doma. Byl. Tma jako je u nich doma by

nebyla nikde jinde. Přišla druhá vlna děsu, protože se mu nějak povedlo dostat do Agyho postele.

„Kurva,“ zašeptal tiše a začal se pomalu zvedat. Ruka ho extrémně bolela. Byl jako přibitý ke kříži. Celý byt voněl levandulí, novou vůní. Agy musel uklízet. *Bože, kolik uběhlo času.* Nešlo mu se zvednout, pravá ruka ho příšerně bolela. Převalil se a povedlo se mu vstát, bál se podívat, jak postel vypadá. Vše si pamatoval matně, jako sen.

„Jsi doma?“ zkusil to a doufal, že doma není. Nebyl, měl štěstí. Agy moc často do práce nechodil, ale dnes se vytratil.

Kuchyň byla otevřená, světlo Lukáše oslepilo. Vodu si natočil poslepu a snad poprvé po dlouhé době v sobě uhasil žízeň. Pomalu otevíral oči. Ruku měl obvázanou, bál se sundat si obvazy, doufal, že to vše se mu zdálo. Muž, růžové dildo na stropě, stín... když si chtěl natočit druhou sklenici, polil se a náplast povolila. Zírala na něj rozedřená ruka s asfaltově černou skvrnou na ruce.

Nebyl to sen.

V koupelně si nerozsvěcel, sundal si obvazy. Mechanické pohyby ho uklidňovaly, stejně jako když se namočil a napěnil. Ladné, kruhové pohyby. Postupně si snižoval teplotu, až se to nedalo vydržet. Osušil se a vrátil se do tmy ložnice.

Pokojem opět provoněla levandule. Podíval se na mobil.

Hlava je v hajzlu az se uracis odurazit, prijd. Vis kam. Hlasitě vzdechl. Odmítal přijmout to, že se vše stalo. Bylo mu trapně a ruka se probrala k životu. Cukalo v ní a páčila jako čert. Rozhodování bylo těžké, ale bylo mu příšerně. Nejhorší kocovina jeho života. To už zažít nechtěl. Začínal věřit tomu, že mu Hlava dokáže pomoci.

Rozsvítil v koupelně. Na zrcadle bylo něco nalepené. Asi nějaká Agyho myšlenka pro dobré ráno, psával si je rád. Upravil si vlasy a běžel. *Prslm, dlvlj nl slbl plzlr. Chlblš ml.*

Papírek na zrcadle snědla tma.

Agóghnie

„Au.“ Ruka ho příšerně svědila. Snažil se ji moc nedrbat, ale nešlo to. Nejdřív to chtěl podrbat jen přes bundu, ale nebylo to dostatečně uspokojivé. Za nehty mu zůstávaly rudé šupinky rozdrbaných stropů. Hledal tu díru ve dveřích, která ho pohltila naposled. Ale procházel jen kolem, jako slepý a žádný dveřník se nenabídl mu pomoci. Žádné morální rozhršení, jen svědicí ruka. Cinknul mu mobil, byla to upomínka – *Proč?* Rozklepaly se mu ruce. Strčil mobil do kapsy a opřel se o barák. Svezl se po omítce dolů a na zádech mu zůstal světle hnědý pruh.

„Zvedni se, vypadáš jak nějakej posranej chrlič, jen zoufalej,“ ozval se Lvův hlas. Lukáš si chytl rozškrábanou ruku a jako zpráskaný pes vlezl dovnitř.

„Nechápu, proč nejdeš rovnou dovnitř,“ prsknul po Lukášovi Lev. Seděl naproti němu jako král oblečený celý v černém. Propaloval Lukáše pohledem, který se na něj bál podívat. Tušil, že ho nemá rád a trpí ho jenom kvůli Hlavovi.

„Dřepni si, drž hubu a poslouchej.“ Zase měl svoje pivo, které mu nikdy nedocházelo. Věčný plamen a na židli seděl jako zničený král celého světa. „Nevím, co se ti povedlo, ale Hlava tě šel hledat a vrátil se polomrtvej.“ Lukáš vytřeštil oči, nevěřil tomu, co to slyší. „Takže kápni božskou, Dane.“ Za okny procházely fantómy, jeden za druhým temné stíny protékaly ulicí jako vlna, která se ještě nestihla rozbít o meandr.

Nastalo ticho. Lukáš se musel zhluboka nadechnout. Netušil, odkud to ví, ale mělo to zůstat utajené, pohřbené historií. Nepatrně ucítil levandule a udělalo se mu špatně. Ta vůně ho pronásledovala. Snažil se uspořádat si myšlenky.

„Nevím, bylo mi čerstvě sedmnáct,“ začal opatrně. „Začal jsem si s někým psát, byl o něco starší.“ Levandule začala sílit. „Prostě... měli jsme jít ven, ale vysral jsem se na něj.“ Otevřely se dveře a vůně se proměnila v palčivý smrad. Nešlo to vydržet. Lukáš začal slzet a Jirka si ho jen prohlížel.

Do dveří vstoupil Muž. Hospoda rozkvetla jako pole v Provence. Žhavé sluneční paprsky oblékly do fialova barevná sklíčka. Dívali se na sebe jako do zrcadla. Lukášovi projela rukou ostrá bolest, probírala se k životu a něco v ranách slídilo jako žížala. Muž prošel kolem, ale záhy mu došlo, že si nesesedne nikam, kde by nekoukal na Lukáše.

„Čau Pavle,“ zamával Mužovi Lev. „Proč si nesesedneš k nám?“ Lukášem projel chlad. Připadal si, jako by nekonečně těžkl. Jako by polykal zaváží.

„Lukáši,“ zazubil se Lev, „tohle je Pavel,“ představil oba. „Určitě to pro vás musí být potěšení.“

Srazy sodomitů se stávají složitějšími

„Stále stejný,“ sykl Pavel jedovatě. Lukáš se na něj snažil nedívat. Zavolal ho Lev, není důvod se s ním bavit. Všiml si té jizvy rtech. Lukášovo oko k ní neustále utíkalo, vracelo se k ní a mělo potřebu ji zkoumat. Cítil cukání v té své.

„Neznáte se?“ zeptal se Jirka a Lukáš se vzpružil jako pravítko. „Mám pocit, že byste mohli.“ Pavel ho propaloval pohledem. Bylo mu to naprosto jasné, cítil ty dvě oči na svém těle. Jirka nadšeně spráskl ruce a dopil svoje pivo.

„No pánové, tak se bavte.“ Odešel. Vytratil se do prázdna, jako zlý duch. A u stolu zbyli jen oni dva. Pavel složil ruce na stůl.

„Hele,“ řekli oba naráz. Lukáš si povzdychl, už tak to bylo těžké a teď to bylo o něco horší.

„Víš,“ začal Pavel a sebral Lukášovi vítr z plachet. Přímou ukradl. „Víš, co na tom bylo nejhorší?“ Lukáš cítil potřebu zvednout oči, ale bál se.

„Nevím,“ vydechnul.

„Bál jsem se, ani nevím proč.“ Ticho. „Jo díky.“ Lukáš zahlédl pivo v Pavlových rukách. „Nejdřív jsem si říkal, že se vlastně nic neděje. Že ty dny, týdny, měsíce vlastně nic není. Jen nějaký divný signál času, který se ztrácí. Ale ne.“

Lukáš se snažil něco říct.

„Neruš mě. Nic se neztrácí a nic nezapomeneš. Nezapomeneš na ten strach a všechno to přemýšlení, co se druhému mohlo stát. Nikdy.“ Pavel se napil piva. Lukáš se seděl přes soudem. Vyslýchán soudcem. Cítil, jak mu někde vzadu v hlavě bují známý pocit zmrdství a dělal vše pro to, aby ho zahnal. Ani si neuvědomil, jak ukazováčkem dělá kruhy na stole rosou ze sklenice od piva.

„A pak jak jsme se viděli. Nevěřil jsem, že to jsi ty. Ale i tak jsi mě přitahoval a já moc doufal, že to ty nejsi. Opadla ze mě veškerá starost. Strach. Byl to moment ráje.“ Pociť se začínal rozpínat, jako pavouk vylézající ze své díry v zemi. „Ale co, stalo se. Byla to chyba. Promiň.“

Jako hřebík zaražený do kříže. Lukáš neměl co říct, ale věděl, co musí. Temný pavouk začal splétat síť kolem jeho mysli. Pomalu ji obaloval a nutil ho přemýšlet nad vším, čím si prošel, jen aby zjistil, že to bylo kvůli něčí nadržnosti. Zamyslel se, roztrhl pavoukovi síť, tak to nebylo. Pravdou bylo, že žádné velké tajemství není, co se dělo se stát mělo. Pavouk splétal síť o sto šest, ale Lukáš se bránil. Pavouk musel ven.

„Promiň,“ zašeptal. „Nemrzelo mě to. Když jsme domluvili ten den a viděl, jak mi chodí ty zprávy, kde jsem.“ Mluvil jasně a klidně. „Věděl jsem, že čekáš. Že je to poprvé. Nemrzelo mě to. Promiň.“

Pavel se zhluboka nadechl a začal kroutit hlavou. Chvilí vypadal klidně, ale Lukáš si všiml, jak se mu za očima něco hýbe. Něco temného, byl to pavouk. Poznal ho moc dobře, jako kdyby ho opustil a vlezl mu do ucha.

„Jsi pěkný zmrda,“ vyletělo z Pavla náhle, potemněly mu oči. „No jasný...“ uchechtl se pro sebe, „ještě aby ses ty změnil.“ Chytl půllitr piva tak pevně, až mu zbělaly klouby. „Možná už jsi se nikdy neměl ukázat!“ postupně začínal zvyšovat hlas. Hněv se mu hromadil v očích, Lukáš jen tiše seděl. Pavel si stoupl a na Lukáše padl stín. „Měl jsi chcípnout!“ zařval a mrsknul

půllitrem o zed'. Nejbližší dva chlapi ho popadli a vyhodili ze dveří, které jen mlaskly a zabouchly se.

Lukáš zůstal sám.

Bez pavouka.

C

Cvrčci cvrlikají jarní trávou

Obvazy a rány tiše stárnou

A žáby sedí v bahnitě louži

To jest po čem člověk touží

Barbaři v letním slunci planou

Nazí na koních...

Cvrčci cvrlikají jarní trávou

Jirka Lev Krásek, *Sam doma*.

End

Elektřina vypadla v celém baráku. Lev zachrastil klíči, ale bylo otevřeno. V celém bytě nebyl paprsek světla. Jen nekonečná tma.

„Karle, jsi tu?“ Jeho hlasem zněly obavy. Když odcházel, Hlava spal. Ale teď se neožýval. Vyndal z kapsy mobil a rozsvítil. Nahý Hlava ležel na koberci pod gaučem. Ztěžka oddychoval, jako by ho zachvátila horečka. Sípál jako oběť tubery. Jirka se svlékl a přiskočil k němu.

„Karle, zlato...“ opatrně ho sbíral ze země. Jako porcelánovou panenku. Chytil ho za ruku a jejich tetování se spojila v jedno. „No tak zlato, bojuj.“ Světlo telefonu útočilo na strop. Lev opřel hlavu o gauč. Cítil jeho bolest, viděl, jak se sotva může nadechnout. Objal ho, protože nic víc mu nezbývalo.

„Promiň,“ zašeptal vyčerpaně Hlava. „Udělal jsem to pro něj.“ Ztěžka zvedl ruku a přiložil si ji na hrud'. Rána se leskla jako dehet a pomalu se blížila srdci. Lev zalapal po dechu. Dal ruce pryč od Hlavy, ale hned ho přivinul k sobě. Odmítal ho pustit.

Začal ho pálit nos. Cítil, jak se mu otevírá kůže, jak praská a zlá, temná jizva se plíží dolů po jeho tváři. Hlava postupně začínal dýchat normálně. Světla v bytě naskočila. Hlava otevřel oči.

„Bože, Jirko, ne.“ Dotkl se jeho tváře.

„Nenechal bych tě odejít,“ slza stekla Lvovi po tváři. „Rozkrájet se pro ostatní... proto tě miluju.“ Hlava setřel stékající slzy. Sdíleli svoje utrpení, byla to tichá smlouva, kterou uzavřeli v onen den, kdy se znovu potkali. „Ale nikam nejdeš.“ Oči se mu zaleskly a víčka povolila, usínal.

„To nejlepší...“ řekl Lev unaveně.

„Končí v středu,“ doplnil ho Hlava.